



Universidad del
Rosario

Archivo
Histórico

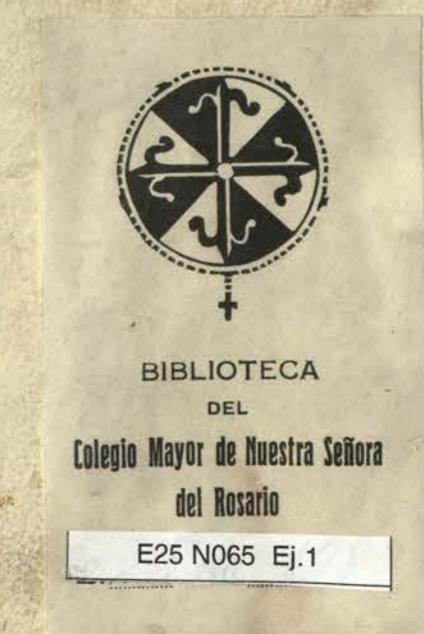
005013



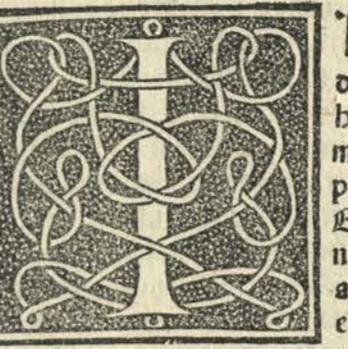
Opus aureum utriusq[ue] iuris lu-
minis domini baldi de peru-
sia super feudis cum addi-
tionibus doctissimi do-
mini Andree barba-
cia, necnon alio-
rum clarissi-
morū do-
ctorū.

Luz reptorio nouiter impressum

Filiberto del Paseo D. Fray Xaballo
de la Cofradía de la Virgen del Rosario



Celeberrimi & excellentissimi viriusq; iuris luminis
do. Bal. de Perusio ad illustrissimum Joannez Valeaz
Mediolani ducem super feudis Restauratum cōmentū
vna cum apostolis clarissimi ac doctissimi viriusq; iuris
interpretis domini Andrei Barbacij Siculi. nec nō alio
rum preclarissimorum doctorum.



Intellectū tibi

dabo & instruam te in via
bac qua gradieris: aīdo
minus omnipotē per os
prophete in lib. psalmoz.
Est igitur intellectus diui
num munus seu beneficiū
ab illa summa luce proflu
ens: de qua scribitur p̄i
mo Lanonice Jo. c. De
us inquit lux est: & tenebre in eo nō sunt yle. Et Sap. vj.
Luci comparata inuenitur p̄ior. Ad banc vt ostēdimus
que in eos qui ad optimā conantur. mellifluum rorem in
fluit & spirat: spe firmissima recurram. Quoniam scriptuz
est. Spera in dño & fac bonitatem & paſceris in diuitijs.
Quare non solum ad anime perfectionem puto homini
celitum datum intellectum: nec solum nobismet ipsi na
tos esse: verum de his qui ipso perseruant iuridice in te
grez senserimus: cōmunionem ceteris contribuendam
vnamiter existimamus. Nec que ad cōmūnem viuendi
vsum esse necessaria videntur: latitare debent sed se exhib
ere: sicut & quenatura gignit: sponte reor. Nam enīsem
per semen sub terra facit: sed terra scissa sursum protendit
tur: & adiutū a sole celum conspicit. Proinde si bonū est:
in horreis recondit & seruatur: atq; nutrimentus ex eo
capitur. Si malum transuersis sulcia eradicatur: virtut
& annibilatur. Ita in huiuscmodi sententiā proximpe
re se numero videor: vt quicq; scientiaz professores: que
sanamente conceperint in lucem tāq; sub duro cortice sa
pidos fructus parere teneantur: & ea soli: hoc est sapientū
intellectibus obīcere: vi si qua vera dixerint: laudes deo
conantur & opus eorum comprobetur. Si autem pecca
uerint quod humanum est erronea opinio pedibus tere
tur: rationib; eneructur & eradiceatur. Hoc nostri maio
res facere. Nam disputatiū & reprehēsiū certamen
in mundi gubernationem & dei laudem pertinere arbitra
mur. Quippe sere omnis prudens mault pie corrigi q̄
imitari damnabiliter. Inter eadem desiderantes me con
numerari cupiēs nō erubesc quotidianie aliquid discere: fa
melicus fionicas doce sapientia cadētes rumino. Nec
presumo dicendum: illud apostolicum vas electionis mi
hi quo modo conuenire: cum factus sim vir per lon
gissimū tēpus lectio[n]i sere. xlviij annoz: evaucuui que
erant paruuli. Nam si ex parte aliquid didicerim: tamē
in comparatiō latitudinis intellectus: profecto nihil me
intellexisse agnosco. Decem ipse q̄ plura animo reu
lens: & ab observatiā perfete gratitudinis seppissime cō
stitutus: erga magnificissimum principē Joannez Valeaz
inclite domus vicecomitū splendorē: ac nomine &
re virtutum Comitem nec non inuictissimum Bucem ad
aliquod munusculum ei offerendū conari debere: quod
vere illi & decens & gratum esse possit. Et eo maxime cum
in ornatissimo suo papienzi gymnasio primariā cathedrā
ipso auctore imerito possideam. Pro ingenio nostri fa
cultate onus assumpti super v̄sibus feudorum scribere:
vbi de nobilitate & nobilium virorum prudentia: de con
stantia & integra fide: de honestate morum & nature con
suetudinibus plurimum pertractatur. Reliquis in scri
ptis super omnibus iuriis ciuilis libris & in enucleandis
problematis iamdiu versatus: nunc senio confectus
inter tutissimos & grauissimos mores fruendam compo
nens etatem subsidio precibusq; supplicibus adiutores

& auxilium prudentum peto. Irritos autem fabulatorē
non timeo: quia deridendum est quod ratione non fun
datur. vt. ff. de nego. ge. l. sed an vltro. s. i. ibi dum dicit. s. i.
istam sententiam celsus elegāter deridet. Conſlus de deo
presens feudoū opus confanti animo aggrediar: quod
diuino auxilio prosequendo per singulos titulos: tex
ponendo: notabilia colligendo & opponendo & queren
do: necnon adiacentes materias pertractando ad finem
vſq; perducam. Nec tacebo eos a quibus voce mortua di
 dici atq; viua: quia honor est in honorāte & cetera. Et q̄
occultator laudis alienē furi pars est: argu. ff. ad. l. fal
l. hereditatum. s. i. Remissione quas faciam eliciendo
conclusiones vbi expediet & dicta aliorum meliorando &
magis fundando declarabo. Nec aliquid quod sit pon
deris dimittam quin eligam quid mihi videatur vt aperti
or & aptior fit via alijs intelligendi: supplendi & etiam ap
probandi.

TRACTATUS Noster ergo de feudis icipere ve
bet a quibusdam preludis. Nam
non statim in messem iniōciēt fuit manus. Que enī or
dinem in se habent: preludia quedā habent vt no. in auč.
in medio litis nō fieri sacras formas. s. i. col. viii. Et ple
runq; prefationes demonstrationis quinimo etiam fina
lis cause vim ostendunt: vt. ff. de origi. iuris. l. j. & ff. de he
redi. inst. l. pacumenis androtenes. Quero ergo in p̄i
mis ne videar super caduco opere: & sup ambagibus la
borare: viruz ista collatio que appellatur decima feudoꝝ:
autentica sit cēsanda. Quidam enim ausu temerario di
cunt hanc collationem feudorum autenticam non esse.
Nam non est pars aliqua iuriis ciuilis vel pretorii: vt in
iure natu. s. i. stat. & no. insti. de actio. s. sed iste. Itē
q; in libro isto nō est debitus ordo cōpositionis vel com
pillationis librorum. Et nihil constat sine ordinis cōpo
sitione vt in prima consti. C. s. quibus. Item in isto libro
multa varia & insufficiētā continentur. quod nō est de na
tura vere legis. Item & quēdam iniqua quod est contra
substantiā legis. que debet ē equa. Nam ius est ars bo
ni & equi. vt. ff. de iusti. & iure. l. i. in prin. Item l. locus ab
auctoritate sit probabilit̄: vt isti. de codicillis. s. post que
tpa. in nō reperi q̄ Obertus de ozo vel Gerardus hu
ius operis scriptores & recitatores. & nōnullorum dubio
rum decisōres habuerint auctoritatem legis condende.
que nō presumitur data nisi probeatur. vt. ff. de origi. iur. l.
y. s. pe. quia ea que sunt auctoritatis publice debent per
publica documenta probari. vt. l. vñica. C. de man. pñ. C.
de iure sif. l. phibiu. lib. x. xcviij. di. c. nobilissimus. Lerte
nec isti magistri feudorum in aliquo loco asserūt se auctor
itatē habuisse. vii. cōrum interpretatio probabilit̄ est &
nō necessaria. vt no. C. de legi. l. i. Quinimo nec probabi
lit̄: q; loquuntur vt ex facientes. & l. ponētes. vt. C. de sa
cro san. eccl. l. decernimus. Porro qui dicit hunc libru
esse autēticum. debent hoc ratione vel legi probare. nam
rubor est loqui sine lege. vt. C. de colla. l. illam. & in auč. de
trien. & semil. s. cōsideremus. col. iiij. Nec dici pot̄ q̄ istud
sitius consuetudinariū: qz consuetudines locales sunt
& alios nō perstringunt. vt. C. de te. l. s. & C. de edifi. pua
lan in totu sicut p̄scriptio[n]es nō extēdunt. ff. de iti. actuq;
priua. l. j. s. italicus. qz certis terminis & mentis cōclu
duntur. argu. ff. solu. ma. l. si vero. s. de viro. Unde dicit
Inno. q; iurisditio est quid viuierale. sed nō cōsuetudo
vripiſe no. extra de offi. archi. dilecto. P̄eterea qui cōsue
tudine allegat eam p̄bet cū in facto p̄sistat. & facta nō pre
sumunt presertim contraria iuri vel ratiō vt extra de cō
sti. c. i. lib. vi. In p̄ariū q; iste liber sit autēticus solēnis
& seruādus p̄ba: qz multū gloſatoꝝ vertices istu librum
gloſauerūt & sup eo fecerunt vtilissimas summas. Inter
quos fuerū magni viri. l. Byleus. Jac. colubi. Jac. de
Erdizone veronēs. Jo. fasolus archiep̄s ebroudum
sis. Ja. derauano vltramōtanus. Odof. Postremo Ja.
de beluisio. And. de isernia. Pe. de cer. & multi alijs quoz
Bal. super feudis.

a C Pareē. Ut
de que dñi in ex
tranagāti voien
tes. Cld. c. reuer
timini. rvi. qđ. s.
Andr. barba.

Tc. per tias. rū. dis. Aduerte qz cōiter doc. al- legant multa iu- rati mā feudoz in decretis. et ta- mē nō repis ter. i decretis q de seu- dis faciat mēto- nē. s̄ solū gl. nec miruz est: qz ista cōpilatio feudo- rum fuit sc̄a post cōpilationem de- creti pbat in.c.i. de for. fide. **b** **D**e cuius si- gnificatione. j. de prohi. feu. alie. p fede. m. c. i. q. ad hec. et q dicatur j. de pace. iur. fir. in. c. ad hoc ybi dixi. Andr. bar. **c** **M**aior ps valoris more. bar. in. l. arist. de do- na. et q dixi i. d. c. ad ques. And. b. **d** **F**eudo cede- re. Vide Barto. et Jo. de mol. iii. l. is cum quo. ff. de aqua plu. arcē. et doc. in. c. q in ec- cliaz de consti- tie plene Jo. de ol. i. c. ad audi- entia de reb⁹ ec. non ali. et m. c. ij. de feu. et vide dy. consil. xliij. Joa. er. i addi. spec. in de lo. g. nunc iua. vbi t̄z gl. s̄. i. j. de cap. q cu. vendi. quam gl. dominus Jo. in. l. is cu quo al- leg. p sing. vide l. impialis dis. j. de p. l. ali. p fe. .c. i. q ptra t. bñ. alie. prealle. c. si. c. de bel. ibi di t q si iteruenit stipulatio vel pa- ctū incōtinēti nō potest renūciari. Bal. hic t̄z q te- netur ad interes- se amittat nisi in- terueiss̄ iuramē tu. p gl. l. si pecu- nia. ff. de pdi. ob- az viō ter. i p̄tui u. c. p tuas. d ar- bi. s̄. qz qz iuramē tu. itelligi f̄z nāz Hct. l. si. C. de no- nu. pe. r. l. si. ff. q satis. cog. iter sum- plicē loq̄ls et iu- ramē tu. dñs non fac dñiam. g. si. z. ctus nō cogit p- cise nec iuramē tu. qz nota. Ad bal. i. l. i. C. de sen. q. p eo q iterest. et l. si. qz maior. C. de trāsa. in ter. vbi plene allega- ui. And. barba. **e** **A**Uide pul- suctoritate arguere nō est absonū. Item in isto libro cōti- nen̄ multa utilia et difficilia intellectu que indocti hoies deprauat. Itē minime sunt mutāda q interpretationē eer- tā semp habuerūt. vt. ff. de. leg. l. ni minimē. Hanc partem t̄z prefatus Ja. de bel. qui postq̄ legit hūc librū octo vicib⁹: vt ipse referet hāc qōnē disputauit vt ipē t̄z. j. ti. j. S. fi. al. q̄o. n. cause feudoz q̄ sunt magne et maxime deciderent. Itē nōnullae decretales sequunt̄ leges iperiales i hoc vo- lumine situatas. vt p̄z ex de iudi. c. ceteruz. t. c. notuit. ex de feu. c. j. t. c. ex parte. de dote post diuor. resti. c. nup. de deci. c. tua. de q̄stli. q̄ in eccliaz. vbi dixi de foro cōpe. c. ex trāmissa. t. c. vez. t. c. ex parte. de reb. eccl. nō alie. c. vt sup. de do. c. p tuas. xij. di. c. pceptis. de re. eccl. nō alie. hoc p̄sultissimo. xxij. q. v. c. de forma. de p̄scrip. c. ad audi- entia. t. c. si diligēti. de penis. c. in qbusdā. t. c. ad aures. de sen. ex cō. grauem. xij. q. ij. latorē. ex de vſuris q̄que- stus. de hereticis. c. excōicamus. t. c. fi. de iure iuran. eam- te. t. c. veritatis. de iurepa. cū seculū. ex de pac. pleriqz. de his q̄ fi. a p̄la. cū apostolica. de offi. deleg. significauit. de exces. prel. graue. et de statu mo. recolētes. de fide istru. in- ter dilectos. Que aut̄ pōt eē maior approbatio quā sum- moz pōtificū certe nulla. vt. C. de leg. l. fi. Porro aduer- tant ignorātes et mordeāt sibi labia reprehēsores verita- tis. Nā doc. egregius Odof. C. d sacro san. eccl. aūc. cas- sa et irrita. sic ait. Unū sciatis q̄ autētīcū qđ fuit cōposi- tū a Justiniano h̄z nouē collationē. Postea q̄i venit im- perator Federicus iunior misit bas p̄stitutiōes ad ciuita- tē istā doctoribus legū vt aptarēt eas singulis legib⁹ sub p̄gruētibus titulis. et ita fecerūt doctores cū quenerūt in sancto Petro: q̄i istā adaptauerunt ad legē istā. Postea quid fecerūt. Bñs Hugoli. post nonā collationē posuit li- brum feudoz et oēs p̄stitutiōes Federici antiqui et iunio- ris et aliquas leges Lorradi imperatoris et voca. x. col. Sed pauci sunt q̄ habeāt ita ordinate in libris suis sicut Odof. Apparet igit̄ q̄uo iussu imperatoris fuit pcessum et opus probatum. Et iō pertinaces desiant latrare dein- ceps. Et iō in decisiōe causaz feudaliū cōsuetudines nō solū in foro īdictorio cāz obseruade sunt: sed etiā in foro p̄scientie nisi eēnt in periculū aiaz: q̄ lex civilis est pars legis diuine. vt no. ex ne cle. vel mo. c. sup. specula i nouel- la. et ad hec. j. c. j. S. j. et ver. hec autē. et j. de feu. cogni. in- ver. obtinet. per P̄de. de cer. et in. c. ij. de feu. Jo. an. in ad- di. spec. in ii. de istru. edic. S. nūc dicēdū. **C** Scō quero de ipsius feudi deriuatiōe et diffinitiōe. Dicit aut̄ feudū a fidelitate. vt. j. per quos fiat iuesti. c. nulla. et est arg. a no- minis interpretatiōe sic. insti. de tu. in p̄n. et ff. si cer. peta. l. ij. S. appellata. ff. de p̄b. sig. tiguri. t. l. vt alphenus. Nā sepe vocis p̄prietas quiditatē rei significat. vt. ff. de infa. L. athletas. S. calūniator. ff. d testa. l. j. et t̄z quicqd facimus fidē alienā securi in fide cōsistat. vt. ff. si cer. peta. l. i. t̄i per excellētīa p̄sister e d̄z in feudis in quibus dñs quodāmo- do se totaliter cōmittit vasallo personā. s. et honorē ac bo- na. vt. j. de no. fo. fide. c. j. et ecōtrario. et iō per excellētīa feudū a fide dictū est. nō a qualibet fide: s; a fide fidelita- tis. Est aut̄ fides dū p̄mūtū iuramēū fidelitatis. sed dūs seruat exequitio opis. vt. j. quid p̄ce. d̄z iuesti. an fide. c. j. H̄lo itaqz vñ nomen feudi descedat iux. l. i. in p̄n. ff. de iu- reiur. videamus diffinitiue qd sit feudū: qm̄ ois istitutione de aliqua re que a rōne suscipit d̄z a diffinitiōe p̄fici sci vt intelligas quid sit id de quo disputat h̄m Tulliū lib. j. offi- ciōz. Est ergo feudū put a dño p̄fici sci beniuola actio: sed put a vasallo suscipit est ipsius beniuolentie effectus: totū aut̄ hoc beneficiū a noie significat. Bicit ergo Iaco. de ardizone q̄ feudū seu bñficiū est beniuola actio tribu- ens gaudiū capieti cū retributiōe seruitij. Quo ad primū dū dico beneficiū nota. genus quo ad sc̄d̄z nota differen- tia. Genus enim est qđ in spēs diuisibile est. sicut in ado- ptōe dicimus q̄ quedā adoptio est genus. quedam spēs prout differt ab arrogatiōe. vt. ff. de adop. l. i. Sic et credi- tum differt a munuo sicut genus a specie et iipi mutuo inest

qz genus representat i qualibet sua specie. vt. ff. si cer. pe. l. i. r. l. i. y. s. creditur. Uel dic plenius. vt dicit tex. a cuius verbis nō recedamus. j. in quibus cau. seu. amit. c. j. s. si. qz feudum est bñficiū qd ex beniuolentia alicui ita dat vt p̄prietas quidē re imobilis beneficiate penes dantē remaneat. Usufructus aut illius rei ita ad accipiētē trāscat vt ad eū heredesqz suos masculos & feminas si de his no minatim dictū sit in perpetuū p̄tineat. ad hoc vt ille & sui h̄des fideliter dño seruiat siue seruitū illud noīatūm qua le esse debeat sit expressu. siue ideterminate sit pmisiu. Et ex pdictis x̄bis sex per ordinem describūtur. Primo feudoꝝ institutio seu nativitas gratiosa. ibi beneficu. qd est ex beniuolētia. Scđo retētio proprietatis rigorosa. ibi vt p̄prietas. Tertio eoz acquisitio fructuosa. ibi usufructus aut. Quarto ipsoꝝ pcessio siue p̄pagatio generosa. ibi h̄desqz in perpetuū. Quinto recōpensatio siue viciſſi tudo beneficij onerosa. ibi ad hoc vt seruant. Sexto tacite soluit qdam qd dubiosa. ibi expressum siue indetermi nate. Pro intellectu hoꝝ circa primū qro vtrū feudū possit grā nūcupari. Et v̄ q sic. vi legiſ & no. ff. de aqua quo. & esti. l. j. s. permittit^b. In ḥriū qz nō prestat benefi ciū qui impēdit debitū. vt. ff. de rit. nup. l. prox. r. ff. de he re. insti. l. si seruo fideicōmissaria. So. si cōpares inuicem extrema feudi. i. p̄cessionē & recōpensationē beneficiorum qz prepōderat beneficu. feuda habēt plurimū grē. & ideo feudū recte appellaſ beneficu. ar. ff. de obſe. l. ticius pue rum. Sic & possellio denoiat̄ a iure illa que h̄z plurimuz iuris. & ecōtrario a facto illa que h̄z plurimuz facti. vt no. C. de acq. pos. in. l. j. Si enī denoiatio ab eo qd plurimū pōt. vt. ff. de ḥben. emp. l. domū. ff. de sta. ho. l. querif. ff. ex qui. cau. maio. l. is qui rei. ff. prō donato. l. si vir. ff. d. leg. iij. l. q̄stū. s. illud fortasse. Et dicimus in simili qn̄ pro re datur alia res & quātitas vtrū sit permutatio vel emptio. qz inspiciēdū est an sit p̄ciū maior pars valoris rei nec ne ff. de ḥtraben. emp. l. fundi partē. ff. d. ac. emp. l. si steriliſ. s. si tibi. ex de rerū p̄mu. c. ad qōnes. in nouella. pro quo facit qd no. l. incēdiū. in fi. C. si cer. peta. & per Bar. in. l. arist. ff. de dona. Dico q si in eandē qualitatē cōcurrunt qz in dubio iudicamus esse ḥctū nominatum emptionis & venditiōis. qz fauorabiliorē cū ipso cōſensu pariat actio nem. vt. ff. de pac. iuregētiu. in prin. Sed statim queritur cū dixerim qz feudū sit beneficiū. vtr̄ possit queri in ad uersam fortunā. verbi grā dño faciēte guerrā & vocāte va sallū. vasallus cōſcientia motus vel animi timiditate vult potius feudo cedere^a qz seruire. qritur an possit. Et vide tur qz sic. qz aut dicimus istā refutationē esse permīssam & tūc h̄z vasallus intētu. suum. Aut dicimus esse fellowiā. & tūc ex. l. feudi nō pōt vasallus plus pati qz priuationē feu di. Et iō p̄cludēdo v̄ qz inuito dño possit vasallus renunciare. & hoc per tex. expressum. j. de vasal. qui cōtra cōſti. lotha. c. j. & no. j. de cap. qui curiā vē. c. fi. in gl. magna. & de phi. seu. aliena. p̄ fe. ca. i. s. callidis in gl. in x̄bo amit tant in totū. Itē sublato emolumēto tollit̄ onus annexu. de le. iij. l. pamphilo. s. duas filias. In ḥriū v̄ z qz feudum dicis a fide. & graue est fide fallere^c. vt. ff. de p̄ſti. l. i. in pn. Est enim fides fm̄ Tulliu dictoꝝ conuentorūqz cōſtātia & veritas. Dicūt doc. qz aut feudū est cōcessum ad certu. seruitū & nō pōt refutari inuito dño. Ad incertū. & iūc sic qz nōdū est purificata obligatio. ergo si esset iā in dictum seruitū. & sic purificata obligatio nō habet locu. renūciat̄io. Simile habemus in gl. notabili de eo qui vult recede re a villa vel castro & cedere bonis qz ipse ibi possider. Hā si nō erat munus indictū liberaſ. Secus si erat indictu. vt no. ff. ad munici. l. incola. in gl. Sed pone qz ḥcius feu di suis celebratus p̄ stipulationes qz solet apponi in oībus instrumētis & si nō apponat p̄sumit. vt. ff. de v̄b. obli. l. sci endū. l. fi. C. de fideiſ. Uel pone qz vasallus iurauit non solū fidelitatem. sed obseruare dictoꝝ queritorūqz formalitatē. nūquid habebit locu pnia. & v̄ qz nō qz stipulatio dī a stipite. i. a firmitate vt insti. de v̄b. ob. in pn. Itē nō est

in p̄tate debitoris dissoluere debitū et vinculū s̄m Accur.
Itē obligatio p̄sonae coheret et nō rei. vt. l. f. C. de p̄scrip.
lon. tem. t. l. f. ff. de p̄irahē. em. Itē in culpa fuit se sic astri
gēdo obligatiōe p̄sonali a qua q̄s nō liberaſt rei cedēdo.
vt. ff. de vſufruct. l. s̄z cū fructuarius. Itē nos dicimus in
ſili q̄ ſiq̄s iurauit ſeruare id qđ in ſtatuto: l3 caſſet p̄tinet
a statutū nō liberaſt: ſecus ſi iurasset ſeruare ſtatutū: vt no-
ta. in. c. j. de his q̄ h. a ma. par. ca. Faciunt enī differētiā
vtrū iureſ obſeruātia legiſ vel iureſ obſeruātia eoz q̄ cō-
tinētur in lege. Primo caſu annihilata lege annihilat iu-
ramētuſ tāquā eius accessoriuſ. Scđo caſu ſecus q̄ nō de-
pēdet iuramētuſ a ſtatuto. Siſe habes i alia mā virū vitia
et ingressu vitiē oblatio bonoꝝ: nā diſtinguiſ viruſ bona
ſint oblatā p ſe: an ſint oblatā p accidē ſeu accessorie. vt
no. C. de ſac. ſanc. ec. auc. i gressi. Sol. i ſtipulatiōe credo
qđ poſſit renūciar tñ teneat ad intereſſe. In iuramētuſ aut.
diſtinguo aut loqmur quo ad iurātē et teneat precise: q̄ iu-
b ramētuſ iponit p̄cifaz neceſſitatē. vt no. ff. d. cōdi. cā da. cā
nō ſe. l. f. pecuniā in prin. In gl. parua q̄ incip. habeas. vt
q̄ iurasti. Aut loqmur in herede iurātis q̄ heres nō iura-
vit et tūc teneat ad intereſſe. nā viciſ ſum et ſpāle iura-
menti eſ pſonale ex pte iurātis. vt nota. Inno. extra d. iu-
reiurā. c. veritatis. et adde qđ no. i ſpe. de ſenſibus in que
ſtioē de puto. t. ff. de dā. infec. l. p̄tor. ſ. hoc edictū. Dicit
End. d. Iſer. q̄ feudū ad ſeruitiū eſt datuſ grā vtriusq; et
determinato mó et adh̄eret nature pacti et ptractus noſiati
et iō nō pōt renūciari inuito dño cū certa ſit obligatio p̄ci-
ſe cōtracta ad antidora. ad qđ. j. de capi. q̄ cu. ven. in. c. fi.
c in gl. magna in prin. et in ſpe. de loca'. Illud ſcieđuſ eſt q̄
ſi vasallus recedit in ſalutato hospite nō tñ renūciādo feu-
duſ q̄ cogif ſi placet dño redire et ſeruire. vt. C. de agri. et
cēſi. l. oēſ lib. xi. Redēido ad ppoſitū dico feudū eſt be-
neſciū. Eſt aut q̄ſtio vtruz poſſet dici priuilegium ſi ſorę
pcediſ a principe: ſup quo dico q̄ aut cōcediſ a principe
de rebus nō infeudalibus qđ pōt princeps facere ex ple-
nitudine p̄tatis: t iſtud p̄prie appellat priuilegiū. Idē ſi cō-
cedaſt femie ḥ rigorē cōſuetudinis feudoꝝ. vñ de iſto priu-
legio nō cognoscet niſi princeps quaſi diſputet de eius ſub-
ſtātia. vt no. extra de iudi. c. cū veniſſet: t. j. apud quē vel
quos cōtro. ſeu. debeat diſſi. c. i. Si aut p̄cessio ſeq̄i ius. et
cōſuetudinē nō dicif p̄prie priuilegiū: ſz beneficiū. ſz de
larga ſignificatiōe dicūt qđa q̄ pōt etiā appellari priuile-
giū omne qđ emanat a principe qđ no. Jo. an. ex de xbo.
ſigni. c. oliz in nouella. Dixi ſcđo q̄ in predictis verbis d
ſcribiſ p̄prietatis retētio rigorola pindē enim dñs magis
timeſt a ſubditis: ar. ff. de ver. ob. l. vtrū. et p̄cor. j. de ſuſſet.
de re. alie. fac. c. i. ſ. f. Q̄ ſiq̄ tñ ſecus ptingit q̄r dñi conce-
dūt p̄petatē et vſufructū cū pacto qđ debeat ſibi certa ſui-
tia p̄ſtari. vt. j. d. feudo nō habēte p̄pria feudi nāz. c. i. Ibi
vt eisdē cauſis t̄c. Et ḥ nāz feudi eſt qñ pcediſ rōne p̄prie-
tatis et vtilitatis. vt. j. in q. ca. ſeu. amit. in f. De rigore er-
go p̄ſuetudinis feudoꝝ eſt qđ apud dñm ſit p̄prietas. et ſi
pactuſ ſit appoſitū in ḥriū recessum eſt a nā ḥctus feudi et
alia quentio inita eſt. l. ḥctus innoiatus. ar. ff. p ſocio. l. ſi.
margaritaꝝ de cōdi. ob. cāz. l. f. t. l. vbi ita donaſ. ff. d. do-
cā mor. vbi bar. ſz hic quero q̄uo in iurib⁹ pſonalibus
puta in annuis pſtationib⁹ poſſit deſcribi p̄prietas cum
nullū ſit ibi dominiuſ directū vel vtile cū non detur rei vē-
dicatio. Rñdeo qđ loco directi dñj eſt actio directa: et lo-
co vtilis dominij eſt actio que vtilis daſt cōtra debitozem
feudatario qſi eſt infeudatus redditus annuus ſeu anno
ne ciuiles que inter imobilia cōputanf. C. de ſacrosan. ec.
l. iubemus nulli in p̄n. in auc. de non alie. ſ. j. t. j. de p̄tro.
inter va. et epi. c. j. t. j. de ſeu. cogni. c. ſcieđum cū ibi no. et
in cle. eriui. de x̄b. ſig. in v. cūq̄ annui redditus. Et ſciāſ
q̄ oēſ res ex quibus fructus p̄cipiūt inter imobilia cō-
putant. ſed ita eſt q̄ ex ipſo iure quod h̄z creditor fructus
percipt. i. annuus redditus. Probo aut q̄ ſit fruct⁹: q̄r
renascitur ſingulis annis. vt no. ff. ſo. ma. l. diuortio. ſ. ſi
vir. in glo. que incipit diſtinguiſ: aut renascit et ſic eſt fru-

chrom ter. in. c. noli existimare. xxiij. q. si in ea. coll. ibi ut no. in. l. incola. ff. ad municipia. vide ibi glo. sing. loquentē de ertimo. an ecclia teneat. de qua Bal. fecit festū in. l. placet. C. de sacro san. eccl. a T Seruare statutū. Vide d. Auto. de bu. qui notabili loq̄ in pallegato. c. i. de his q̄ si. a maio. parte ca. b T Quia iuramentū. Clide qd̄ not. ē in. l. stipulatiōes nō dividunt. ff. de v̄b. ob. et illā gl. no. q. est valde singularis. h̄ do. eam cōter nō t̄z. vide nota. in. d. l. si p̄e cu. et vide 3d. de imo. q̄ resert illā glo. ad tria in. l. hoc iure. q. si q̄ s. f. de do. c T Deloca. Ad de q̄ quicqd sit de eo q̄ post feudū ac q̄ huius tam filius el̄ ex quo cognovit h̄ di- tate p̄nha nō p̄t renunciare feudo qd̄ ei inseparabiliter est vniū suue p̄uerum vt. j. an aqua. vel h̄. c. j. C. de iure deli. l. q̄mīdā eulogio. q̄ mīc aliquā. v. xi. et qd̄ bar. in. l. stipulatiōes non dividunt in. v̄s. celus. de v̄b. ob. et in. l. is cū q. de aqua plu. ar. C. d repu. heredi. l. si cut. etiā si i iudi- cito abnegat feudū. nā nō p̄t suū fauoz̄ s. in suū dāmī q. qui in iudicio abne- gat ins suis vide tur cedere uti. h̄ post p̄. C. de pac. et gl. in. d. l. si c̄t. Nā et pactio eu- duoz̄ si sit valla tapiensu renun- ciari viuus arb̄. triō nō p̄t vt di- cit gl. si. de opti- legl. si. hoie lega- to. Nā oia q̄ soli ditatis vi. v̄ate copulatū. ra raparte reti- ri impossible q̄ d Utile dom- nūm. Vide in. c. ad nr̄az. de re. ec- cle. non alie. vbl dicit q̄ in feudo nō est dare vtile dominū. An. b. e T Nō trāsfer. Et sic nota pro il- la. q. glosat ita in p̄scriptione q̄rat directū domū. de quo plenū me vltra alios te- tigit Saly. in. l. traditiōibus. C. de pactis. An. b. f T Intelligitur stricte. Vide bar. in. l. pro h̄rde. q. f. ff. de acq. h̄rde. Bal. et 3o. d. imo. in. l. illus. q. si a parēt. ff. de libe. et postib. g T De hereti- cis in. vj. Pone q̄ p̄cessuz est ali- cui pro se et h̄rde bus. p̄p̄r̄ corporis feudiū. v̄t. q̄mī

intelligat de oib⁹ masculis descēdētib⁹ in infinitū. dic q̄ sic. C. depac. l. s. in. s. q. p. L. a. C. trāsserf possesso. Adde gl. no. in. c. q̄. de p̄sue. vide gl. in. c. p tuas. de dona. q̄ vult q̄ p̄iuestitura nulla q̄raf possio. vide in. c. auctitate. de isti. t ibi dīci vide cōpost. Jo. an. do. Anto. in. c. trāsmissa. de elec. t vide ter. in. c. cū Bertol. de re iudi. t ibi. d. Abb. t v. de l. pe. in. c. i. de reg. iur. li. v. in. fi. Andre. Barba. b C. Inter. Qđ no. pro q̄one q̄ habet in. l. traditioib⁹.

C. de pac. vtruz p donationē p̄ncipis dominū trāseat absq̄ traditioe: q̄ p̄ h̄ v̄ q̄ sic. ad q̄d fāc q̄d no. Joā. an. in. c. olim. de v̄b. si. t j. de noua. for. si. de. c. s. in. q. fin. t q̄d no. in. l. cum duob⁹. in. q. idēz r̄dit. in. p̄. p̄ socio p̄iūcta. l. pe. C. de dona. inter vir. t vro. t. l. cesar. ff. depu. t v̄i ifserre vtrz p̄nceps contrahat sup̄ reali-qua: an ipaz per modūm p̄iuile- ḡ concedat.

c C. In p̄n. Et ex gl. illi⁹. l. poss̄ ar- gui q̄ si vasallus incidit iſſim tacite v̄i possessionē retradē t illa gl. nō ē alibi. De p̄ca-rio dic q̄ si acce-
t alienatiō h̄z ea seducē secus si stat p̄ se fāc. ff. de dona. l. lucius. de acq. pos. l. siq̄s an. b C. Ré. q̄. Quia sic fuitutes p̄ se nō possunt itelli- gi ita nec p̄ se ha- beri vel posside- ri. vt. l. j. ff. ð v̄su- fru. le. t ibi gl. in v̄bo ex bonis. q̄r̄ v̄es fuitutes ac- cideſtalia seu qua- litates sunt. Sūt
q̄a res q̄ p̄nt
ectu p̄cipi t
deri vt pos-
sido p̄ in diuiso
e. le. q̄. meius.
duoz. t accur.
ibi in gl. v̄b. hāc
p̄bas tamē p̄ te
stes dicētes se vi-
disse plures pos-
sidere sunul tāq̄,
eiusdem rei p̄so-
res. Itē sunt que-
dā corporalia q̄ nō
q̄idem⁹ vt atha-
cos i aere t aug-
nētū in cucurbi-
ta. corpus. n. ð q̄d
est i uno loco ita
q̄ nō i alio: ius ē
q̄ybiq̄s. l. s. C. d
p̄scri. lō. tē. In
corpalib⁹ p̄t agi
possessorio de iu-
di. c. s. An. bar.
e C. In p̄ru v̄r.
De donatiō sc̄a
ecclie. v̄b. ad ple-
nū saly. i. p̄he. C.
vbi refert v̄ba io-
de lig. v̄b. bal. ibi
t in p̄he. ff. v̄p.
v̄z meū in rub.
ff. de ver. obliga.
e C. I. si quado.

diffinitione sed est quidam modus acquirendi. Certum est aut̄ q̄ duplex est inuestitura. s. v̄balis t realis. Be-
bus. j. quid sit inuestitura. Per primā nō trāsserf posses-
sio⁹: vt. ff. de pecu. l. nō statim de fide iſſu. c. iuer dilectos.
t. C. de fur. l. si nōdū. q̄ stat in finibus v̄boz. nā solo v̄bo
nō trāſit dñiuz nec possesso: vt. C. de pac. l. traditioib⁹.
t. ff. eo. l. diuisionis placitū nisi in ipso v̄bo seu per ipsum
verbū mutet cā possessiois p̄cessori. vt. ff. de acq. pos. l. q̄d
meo. Uel cā supueniēs mutet qualitatē possessiois pos-
sori. vt. ff. de iure do. l. si sponsus. s. j. Nec differt titulus
v̄lis a particulari. vt elegāter no. in. l. j. ff. de v̄luca. p̄ do-
te v̄i sine possessione nō dī p̄cessum ad actū p̄ferentē ius
in re: s. in p̄uilegijs eoipso q̄ princeps dat: trāsserf dñiuz.
nec aliud requiri nisi ad facti traditionē executio d̄ rescri.
c. auditor. in cle. t in. l. bene a zenone. C. de quad. p̄scrip.
b t de fide iſſu. inter dilectos⁹. Per sc̄dam aut̄ realē aut
est facta possessori quālantea possidebat. t enim cā posses-
sionis mutat t sic fīcte v̄i res tradita: vt. j. si de feu. p̄tro-
uer. sue. c. ticius. t. ff. de iure do. l. si sp̄osalibus. s. j. t. ff.
de rei ven. l. qdā mulier. t ar. ff. de here. insti. l. iij. s. qui si
deicōmissariā. Si v̄o erat penes tradentē certi sunt modi
introducti a iure possessiois trāſferende p̄ quos fīcte trāſ-
ferf possesso. vt. ff. de acqui. pos. l. q̄d meo. t no. ff. de pac.
l. ab emptioe. Ideo aut̄ dī fīctio: q̄r̄ v̄a possesso nālis est.
vt. ff. de acq. pos. l. j. in prin⁹. Sed illud querit an ex pati-
entia resultas traditio dicā vera vel fīcta. N̄ideo dī ve-
ra sed tacita est: q̄r̄ modus est tacitus ex quo resultat vera
possesso. Uel dic q̄ est fīctio in mó tradendi sed v̄itas in
substātia possessiois: q̄r̄ plena possesso est apud possiden-
tem: vt. C. de acq. pos. l. minus instruſ. Quero in icor-
poralibus per quos t quot actus acqrat quasi possesso.
N̄ideo de hoc est tex. valde no. j. quid sit inuesti. c. i. s. si
vero. dic vt ibi dicā. Et ad de q̄ qdā sunt icorporalia per-
sonaz vt iurisdictioes. qdām icorporalia rez vt seruitutes.
Be primo dic q̄ sufficit obediētia subditoz nisi aliis sit
in possesso eoꝝ vt notat Inn. t Jo. an. in. c. dilectis. de
ca. mo. In sc̄dis v̄o nō requiri obediētia que non cadit in
eis. vt. ff. de acqui. pos. l. rem que⁹ nobis.

d

Expedita. Bal. ll. doct. diffinitione feudi quaꝝ
quidā sub breuissimis ponūt verbis
dicentes q̄ feudi est concessio rei pro homagio. i. fidelita-
te facta vt ex de symo. c. si diligēti. p̄cedamus ad v̄lterio-
ra. Et querit tertio qualiter feudi diuidaf. Et ego incipi
am aliter q̄ incipiāt aliy' doc. Incipiendo ab ordine digni-
tatu dico q̄ feudi aliud est regale aliud nō regale. Circa
quod quero de tali q̄one. Imperator donauit vel conces-
sit ex cā donatiōis vel alio titulo caſtrum imperij: nūquid
valebit donatio vel alienatio. t v̄i q̄ sic. q̄r̄ p̄ctus princi-
pis obtinet vim legis. vt. ff. de pub. l. cesar. C. de dona. in
ter virū t v̄o. l. pe. C. de bonis q̄; li. cum multa. de qua-
dri. p̄scri. bñ a zenone. Et si dicāt istud est p̄tra ius comu-
ne. n̄ideo b̄ nō infert nō valere sed infert esse p̄uilegiūz.
C. de bo. vac. l. si qñ lib. x. t in. c. suggestū d̄ deci. t ibi no.
ff. de flu. l. quominus. t. ff. ne qd in lo. pu. l. iij. s. hoc inter-
dictū in auc. de ref. sacri pala. s. p̄terea. col. iij. t. C. ne fis-
rem quā v̄e. l. j. t per totū. Itē impator p̄fert summas di-
gnitates. ergo eaz territoria. vt. C. de diuer. of. l. p̄bato-
rias. lib. xij. Itē p̄ro b̄ glo. accur. C. de le. in. l. humanuꝝ.
e In ðriū v̄r⁹: q̄r̄ qñ coronat iurant nihil diminuere de bo-
nis imperij vt ex de iure iurant. c. iteſt. t in feudatario
nō p̄t minuere honorē regis fm Andre. de iſſer. Itē non
p̄t rex facere deteriorē p̄ditionem v̄niuersitatis. i. regni
nec regnū subiçere seruituti fm Oldra. itē tales grē p̄su-
munt surrepticie: vt. C. de testa. l. j. cū enim sint manifeste
cōtra publicā utilitatem p̄t. C. dabit ariūca. c

princeps acceperit. *vñica. l. x. r. ff.* *o* vaca. mu. l. j. in pñ. C. de sacrosan. eccl. l. iubemus nullam. C. de aque duc. l. si quis per diuturnam lib. xy. Ita sequeretur absurdum quod imperium posset ad nihilum deuenire: vt per Bar. in. l. phibere. S. plane. ff. qd vi aut cl. r. j. quo tpe mi. iue. pe. c. ij. in fi. r. le git r. no. in. c. abbate sane de re iudi. in. vj. Dicit Jo. mo. quod papa potest legem imponere sibi per xba derogatoria sed non successori suo de pñli. l. romanus in. vj. et Archi. xxv. q. ij. in summa glo. in. c. fi. in glo. pe. de rescri. in. vj. Hac partem tñ glo. in. auc. quod oporteat epos in. prin. col. j. Istam quoniam determinauerunt antiqui tagēdo illa quoniam de donatione facta ecclie: que potius fuit diuinitatis quam humanitas: et dixerunt quo ad expropriationem territorij dignitatis vel iurisdictiois non valere nec possibile esse. Comoda tñ et utile dñnum cōcedi posse salua semper ab imperio recognitione ac fide. quod enim imperator seipsum mutaret. id est membra imperij a se amputet dicere esset spes fatuitatis. Et iō distinctio quorundam qui dicunt quod imperator potest dividere per res: sed non per quotas est falsa: quod imperium est in similitudine corporis humani a quo si absindere auricula non esset corpus perfectum sed monstruosum. et iō si donatio Constantini non processisset a fide catholica sicut processit sed a me ro iure imperialis non potuisset caput imperij officij. i. romana a ceteris membris mutilare: quod capititis truncationem est pars quota: sed tota. Bene tñ est cōcedendum quod papa et imperator possint procedere aliquam rem ut ille haberet dominum vendicandi et possidendi. vt. ff. de euic. l. lucius. de rei ven. l. itez si verberat. ff. de leg. ij. l. qui solidum. S. prediu. l. de iure fisi. l. certa forma. l. x. C. de meta. et epide. l. deuotum. l. xiij. Quod autem possit facere sibi parum vel superiorum vel aliquem impune quod posset rebellare imperium impossibile est: quod lex regia hoc dicit. Et quod nullus iferius sed Aristoteles statibus terminis decretiis participat id quod superius est Bal. et c. **Alliqua.** Sed pauca de principe dicamus. Et primo quod ipse est vigor iustitiae si est ut ipse deus non transcurrit. l. phibitum. C. de iure fisi. l. x. Secundo quod non decet principem suum beneficiis revocare. ut non extra de consan. et affi. c. quod dilectio in nouella. et in. c. decet de re iuri. in. vi. Tertio quod in principe est plenitudo potestatis. Dicit Archi. quod ubi appetitur intellitio pape illa est oino sequenda. xxv. q. ij. seruatis. Id est dicit quod xba pape enunciatiua intellitiois ab olim disponunt et probant. xxv. q. ij. S. qd autem. Archi. dicit per tex. quod cum primum gade quoque legis auctoritate fortune sibi vindicat eminentia in auc. de rap. mulie. i. pñ. col. ix. tñ ipse super omnes deus cogitare quod agat postquam vult et ex certa scientia vult nemo potest ei dicere cur ita facias. et non presumit velle infringere sua statuta C. de ioffi. test. l. si quod in pñ. Et quod maior est auctoritas in se quam in eo cui committit eadem quam ipse habet. ut in. c. dudu. S. nos erga. de prob. li. vi. et ibi ponit Jo. an. quod potest aliquid esse maius seipso. Et tñ quod facit presumit facere deceter: et non ex plenitudine potestatis. Ea. n. quod habet excellenter discretive debet notari dicit tex. de offi. eius cui man. est iuri. l. i. in pñ. Ego autem allegabo decretales et vobis quod dicam ut non nisi alio exprimam intelligam per doc. i. in nouella quod est nobilissimum opus et dignum ob laude hec sunt allegationes. Ergo quod princeps romanus ex certa scia oia potest. l. ipator in temporalibus salua semper maiestate imperii sui: et papa est in suis temporalibus. Que datam sunt quod non decet ut non extra de voto. c. magne et de re nunciatiis. c. admonet de immo. eccl. puenit de consan. et affi. quod dilecto de ver. sig. olim de pui. c. antiquo de censibus puenit de ver. sig. c. super quibusdam de accu. venientes. de postu. plabone. q. fi. sint legi. cam de purga. vulga. significantibus. extra de censibus. ois aia. de voto quod super. Potest est papa quod omnes tenetes terram ecclesie suam ferre eis non citatis. ut in. c. cuiz olibus: extra de re iudi. i. nouella. Adel dicit quod et si papa non posset habere extra ordinem: potest tamen et de sauro universalis ecclesie. i. romane ex plenitudine potestatis. ar. extra de re iudi. c. pastoralis in cle. An rex possit filium suum reges constitueret. dicit Archi. quod sic quo ad nomen sed quo ad regimen. ij. q. viij. S. Ita obiicit per Archi. Ita dicit And. de iser. j. qui mod.

qui.mod. seu.amit. qd in regno sicilie non requiritur alia
inuestitura qd priuilegiū regis et non presumit imperator
cedere no cedēda. Unde distingue aut sunt ptra ius et
vīm legis et psonarū singulariū et non valet pcessio etiā ex
certa scientia qd imperator no vult ea valere nisi oppona
tur in ea clausula no obstante tali lege vel no obstante aliquā
lege que in pterariū loquereſ etiā si de ea deberet fieri men-
tio specialis ut no.in anc.qbus mo. na. effi. sui. §. fi. colū.
vj. Et ut est ptra ius legis tam ut quando iperator cōcedit
respublicas.i. fiscales seu regalia : vt extra de fide instru-
c.inter dilectos. et ibi tangit Inno. et Jo.an. qd ipsius sunt
vel alia gratia facit absq; eo qd auferat alicui aliquā rē suā
vel aliquā ius in quo p̄sistat notabile p̄iudicium qm qualita-
tē personaz et tūc certa sc̄ientia p̄ncipis idē opaſ qd clausu-
la no ob. vt. ff. de excu.tu.l. idē vulpianus vt. ff. de re iudi-
qdā p̄sulebat. C.de nup.iperialis. et ibi p̄ Accur. Et rō di-
uersitatis ē : qd mere fauorabilia l3 legitimos iuris termi-
nos rūpāt : facilis tñ dispēlationē qd mere odiosa recipiūt
ar. ff. de li. et postb.l. cū qdā. et in his oibus oportet huare
stilū p̄suetū vt extra d.cri. fal. qd̄ graui. et addē qd no. xxij.
q.v. in summa p̄ archi. vbi dicit qd̄ clausula ḡnalis. no obsta-
te. no semp̄ valz vt eadē cā et qōne i Rub. p̄ archi. vbi tra-
ctat de certa sc̄ia vbi p̄ncipis qd̄ eqparat dicte clausule fm̄
archi. et ber. extra de rescrisp.in.c. mādatū: dicit qd̄ clausu-
la no ob. qd̄ apponit. de stilo curie aliud d3 opari qd no.
Secunda diuīsio feudoz est. qd̄ aliud feuduz
est simplex: aliud cōditionatū. Bi-
co aut p̄ditionatū no sub p̄ditionē: s3 sub qualificatiōe : vt
verbī grā. siq; p̄cedit feudū habitatiōis p̄ditionē semp̄ inci-
pit a priori. i. a sui existētia. s3 modus vel vsus rei incipiūt
a posteriori. vt. ff. de sta.li.l. stico libertas. et elegāter no. ff.
de p̄di. et demon. in rub. et in.l.j.z.ij. C.de his qd̄ sub mo.p̄
Accur. vbi oino vide. et C.de arb.l ij. et C.de exceſ. si qd̄
dem. Et iterū vocamus p̄ditionē et tñ non est p̄dition sed
quidā moderatio exercitij. vt. ff. de arb.l. ita demum. vel
quidā subauditus intellectus ad purā dispositionē inspe-
cta p̄ceptiōe verborum. vt. ff. de ope.libe.l. si liberius ita.
Super quo p̄sidera qd̄ quoddā p̄ditionatum dī no respe-
ctu p̄fessoris sed respectu frutoris. no enim dī feudū con-
ditionatū ex eo: qd̄ sint p̄stāda obsequia: sed ex eo qd̄ deter-
minata sunt percipiēda cōmoda: vbi grā habitationis a
quibus cōmodis si feudataris se fecit alienū perdit feu-
dū. Dicūt enim doc. qd̄ si aliq; t3 rem aliquā ex inuestitu-
ra: vel ex aliquo honore et recedit de eo loco in quo erant
terre quas ipse tenebat qd̄ ille terre remaneat penes dñm.
C.de iure fil.l. certa forma lib.x.C. d. ve. vete.l. pe. C.de p̄
tec. et dome.l. penul.li. xij. C.de prin. age. in rebus.l. pe. C.
de meta.l. fi.li. xj. j. de capi. exor. summoope. §. vt inter.
vbi tex. sic ait vt iter p̄ditionalia et no p̄ditionalia aliqua
sit dīria. dicimus qd̄ si aliq; alicui dederit bñficiū p̄dition-
ale vtpote que dñm ppter habitationē deserta habita-
tione beneficiū amittet. Quesitū enim sc̄io si data est do-
mus alicui in feudū ad habitāduz an vasallus possit eam
alij locare cū illud capitulū dicat qd̄ deserta habitatione
feudum amittit et vī qd̄ possit locare: qd̄ vasallus est maior
fructuarius qui repiat: s3 fructuarius pōt locare. ergo et
vasallus. vt. ff. de v̄lfru.l. arboribus. §. v̄lfr. et l. no vī
t. j. de inuesti. de re. alie. facta. §. rei autez. t. j. in quibus
cau. feu. amit. §. in primis. Lerte no vī habitationē dese-
rere qui dimittit inquilinū. vt. C.de agri. et cēsi.l. cū scim².
li. xj. et C. si per vīz v̄l.alio mó.l. i. Qui. n. per aliu habitat
et cōmoda p̄cipit per seipsum habitare vī: vī fructuarius
pōt locare. vt. C.de v̄lfruc.l. antiquitas. et ibi expresse dī
qd̄ is cui legata est habitatio pōt alij locare. Itē feudata-
rius alij pōt locare. vt. j. qualiter olim feudū alienari po-
terat. c. j. §. donare. Nec refert a quo fiat sed cuius noie:
vt. ff. de ver. ob.l. cū seruus. Itē et si starēt ostia clausa et si
ne aliquo fructu domus tñ retinetur ciuilis habitatio pro-
qua et sicut pro v̄lfructu interdicta reddunt. C. In ptra
rīu vī qd̄ feudū habitatiōis cēset p̄cessum in p̄prios v̄lus

sed id qd concedit in pprios personale est: vt. C. de cadu-
cis tol. S. ne aut. Item habitare facti est et in factis pprij
corporis no admittit substitutus . vt. ff. de sta. li. l. slichu.
S. si. et ff. de leg. iij. fideicomissa. S. si. ar. ff. de solu. l. iter ar-
tifices. ff. de adop. l. post mortem. S. si. Itē persona v electa
ergo no est recedēdum a persona vt. ff. de manu. testa. l. si
ita fuerit. Sol. distingue an inhabitado pprie et p seipsum
vasallū verset aliquid cōmodū dñi an no. Primo casu vi-
def pcessa habitatio in pprios vsus. et iō alteri locari no
pot. Scđo vero casu et si videat pcessa in pprios vsus. tñ
hec est ca impulsua no finalis. vt. ff. d. pdi. et demō. l. ticio
cētu in prin. Uel istud est cātū q est semp finale non cā: et
dic melius vt. j. dicā. in. vj. diuisiōe . Elūm no omittit q
qñ pcedis ius habitadi cū proprietate semp itelligit con-
cessiu esse realis vt no. ff. de vſufru. l. dominus. S. si. Itē
no. q dictio ita qñq facit pditionem qñq modu. vt no.
in. c. cōstitutus. de reli. do. in nouel. Bal. et c.

Tertia diuisio feudoꝝ est: qz aliud est antiquum si
ue paternum aliud est nouū. paternū voco
co qd fuit agnatiōis cōis. vt. j. de grad. suc. in feu. c. j. ibi
dum dicit paternū hoc est si fuit illius parētis qui fuit cō-
munis parēs agnatiōis. Glo. tñ facit dñia inter antiquū
et paternū. j. de suc. su. c. j. Circa hoc dubitat d̄ tali qone.
Eps inuestit aliquē in hūc modum: vt inuestio te tāqz de
feudo veteri paterno et antiquo ipsum feudum no nouan-
do cognoscēs et recognoscēs q dictū feudi habuisti te-
nuisti et possedisti directo iure feudi ab antiquo: nūqd per
hec vba et silia doceat vel psumat eē feudi antiquū. Elū-
dacter et apte dico q per hec vba antiquū no psumat nec
pba qd sic pbo . Mas hoc v̄ cōiter teneri q infeudare
de nouo illicitū est epo et a iure phibitū sed antiquū feu-
dum rei feudare v̄ pcessum: vt. x. de feu. c. ij. Sed hoc v̄
regulare et nūqz fallere q vbi subsistentia certa seu eēntia
facit negociū licitū: qua deficiēt negociū erat at s illicitū
vel a iure iprobatū. tūc enim vboꝝ cautioes seu enuncia-
tiones in instrumētis vel testamētis habite subsistentiam
esse non docēt sed magis ex talibus vbis circūuentio in-
ris psumit: nisi sic esse vt p̄nunciatū est per pbatiōes legi-
timas doceat: vt patet manifeste. ff. de proba. l. qui testa-
mentū. ff. de le. iij. l. cū quis. S. ticia. C. de pbationibus. l.
no eplis. et l. no nudis. Itē pba. ff. de rebus eoꝝ. l. ma-
gis puto. S. ne passim. et S. si es. ff. de castren. pec. l. si for-
te. C. de sacrosan. eccl. auē. hoc ius. non tñ nego quin ex
illis enūciatiuis vbis nouuz substantiet negociū dum tñ
sit in p̄tē enūciatiis nouū formare feudi vel factū. vt. ff.
de le. ij. l. lucius. S. quisquis de le. iij. l. lucius. S. i. ff. de do-
na. l. ex hac. et tagitur in. d. S. titia. sed in casu nostro subsi-
stentia facti. l. ips ex antiquo trāscursu licitā facit infeuda-
tionem. qd si no fuerit cōtra ius est infeudatio: merito ver-
ba ep̄i enūciatiis antiquū ita esse no pbant no vbi opus
est essentia facti: verba non sufficiūt. vt. C. de vslur. l. acce-
ptā. ff. ad munip. l. domicilium. C. de vslur. pupil. l. si. ex de-
eo qui mit. in pos. cau. rei seruan. c. i. imo iudicūl circūuen-
tione iuris pro hoc. ff. de trāsac. l. cū hi. S. si cū lis. Ibi fin-
gi etenim lites poterūt et c. Hec vident̄ vera nisi per pro-
bationes legitimas ita esse cloceatur: vt. s. dixi. Nouum
aut no pot dici concedi feudi cum hoc expresse no possit
eps vt dictū est. Quid ergo si prelatus cū toto caplo con-
fiteat et iurat oia vera esse que in instrumēto continentur et
prelatus est homo diligēs et in caplo sunt viri prudentes
et persone notabiles. R̄ideo presumā oia vera esse et ideo
consulo q qñ platus facit huiusmodi inuestituras q pos-
sunt in dubiu reuocari faciat de consensu capli et habito
tractatu cū ipso capitulo: et hoc per glo. ordinariā que est.
C. de sacrosan. eccl. auē. hoc ius porrectum in si. vbi enīz
est prelatus et capitulum ibi est totum cōtinens nisi prela-
tus et capitulu faciant expresse contra iuris pstitutionem
C. de sacrosan. eccl. l. iubemus nulli. v. sane si oēs. unde
no p̄t venire contra factum suum qñ pot esse iuridicum.
dicit. Jo. mo. q totum. c. pot esse per iurium in. c. vt circa
Bal. super feudis.

in princi. Immo
terraꝝ statuta &
cōsuetudines dꝫ
seruari facere. vt
j. tit. i. in fi. hnci.
Item non potest
sine culpa dñe-
stire vasalluz. j. e-
ti. j. s. notanduz.
in glo. Et in ore
principis dꝫ esse
veritas: vt diri d
natura seu. in c.
j. & de no. for. su-
de. in fi.

a C Tali lege,
Vide singulares
limitationes de
hoc in l. fi. C. si co
tra ius vel utili,
pub. per Saly.

b **C**Quod no.
Et adde qđ not.
in c. ij. de rescri.
in cle. in vlti. gl.
que dicit sc̄iētiaz
principis opari
nisi de ea fiat mē
tio i litteris ⁊ nō
est alibi. ⁊ multi
sapiētes sup hoc
dubitauerint ut
pater in psil. pri
mo Old.

Constitutus
tum substitutus.
Vide hoc an ali-
quis posse serui-
re per substitutum
bal. i.l. quisquis.
C. de epi. r. cle. vi
de eu eleganter lo-
quentem in l. para-
bolam eo. ti. et bar.
in l. per hanc C.
de ergo. mi. An-
dre. Barba.

dicitur. vi. dini-
sione. Lausatum
idem est quod esse es-
sentiatum et con-
stat ex fina. vi. no-
ta. in i. j. ff. solu-
matrimo.

e C Qd sic pro
bo. forte contra
id qd bal. conclu
dit facit. v. post
cessionem. v. p.
ba. Andre. bar.

Quarta diuisio principalis feudoz est: qz aliud
habet ppria nām feudi: aliō impropria.
Natura aut̄ nihil aliud est q̄ qualitas innata a principio
generatiois ex qua virtus p̄ctus pficiscif & semper in es-
se v̄ nisi per pacū ipropriet: vt. j. de feud. nō haben. pro-
priā na. ca. j. & j. quid sit inuesti. c. i. s. pterea. Natura er-
go est quid a principio q̄nexū & nō per accidēs subsecutū.
vt no. ff. si cer. pe. l. certi 2ditio in p̄n. t. ff. de pac. l. si vnus
s. pacius ne peteret. s. q̄ ēt in sp̄z dotis t̄c. Propria au-
tem nā feudoz multas h̄z in se singularitates a p̄uetudine
introducas. Casus tñ p̄uetudinis nō determinatus re-
linquit determinatiōi iuris cōis. vt i. c. obertus. s. strēnu-
us. de feu. cogni. Porro ad tenorem inuestiture semp est
recurrentū q̄ vim p̄ctus oñdit: vt. j. de duo. fra. a capi.
inuesti. c. j. & j. de quibusdaz alijs cau. ex feud. c. si cui. ibi
dū dicit. sermonē tñ inuestiture necnō vim verboz & sen-
sum p̄bētiū intuentes t̄c. Que aut̄ sint feudoz singularia
patebit in locis p̄p̄js. Inter cetera tñ est q̄ feudu aliena-
ri nō pōt. Sed dubitat si est p̄cessum claudio feudu curso-
ris an valeat p̄cessio: t̄ v̄ q̄ nō: qz oppositū est in obiecto.
Itē nec vēdi pōt. ergo repugnatibus adiuicē nā officio
& p̄cessio est inutilis. ar. a p̄rio sensu. ff. s. le. iij. l. fideicomis-
sa. s. si seruo. Sed p̄riū dico q̄ non possit alienari s̄z pote-
rit lo cari isti milie actus & redditus. vt. j. qualiter olim
feu. alie. po. c. j. s. donare cū. s. se. & no. ff. de le. j. l. s̄z si res.
Ex hoc p̄z qd dissert habit⁹ ab actu. nā habitu p̄sistit feu-
du in persona dicti claudi. s̄z actu nō p̄sistit i eo s̄z alij cōmit-
tetur sic. ff. de manu. l. ab agnato. als incipit seruus furio
si. Baldus. t̄c.

Quinta diuisio feudoz. Aliud paternū cuius nā
aspicit masculos tñ descēdentes. vt. j. de
l. cor. c. j. s. pfecto. Aliud maternū cuius nā aspicit p̄mo
masculū deinde feminas. vt. j. de feu. semine. c. i. Et sicut
paternū large dī quicunqz ex superioribus acquisuit. vt. j.
de na. suc. feu. c. j. s. paternum voco. Ita maternum dicis
quodqz semina ex superioribus acquisuit. quodqz fuerit
agnatiōi cōis. Idē tñ puto in auro materno qui fuit inue-
stitus pro se & filijs filie. nam & hoc ex agnatiōe descēdit.
Quid ergo dicat feudu paternū & quid nouū dī in nigro
j. de gradi. suc. in feu. c. j. s. his vero deficiētibus. vt. j. de
na. suc. feu. in prin. & j. de alie. feu. pa. in p̄n. in glo. i. q̄ in-
cipit qd aut̄. Et qñ desinat vocari paternū & vsqz ad quez
gradū dicat paternū dī in. d. c. j. de suc. feu. Et q̄ aliō est
feudu paternū aliud ab antecessoribus acquisitū no. ibi-
dem in glo. que incipit quid ergo circa fi. Et an refutatio-
ne desinat esse paternū dī. j. de vas. decre. etatis. c. j. in fi.
Et q̄ feudu p̄nū l̄z de novo inuestiat nihilominus rema-
net paternum. dicitur ibidem. & addē. j. de inuesti. quam
ticius accepit a sempronio. c. pe. & j. an agna. vel filius. c.
j. in glo. que incipit sed nūquid.

Allia diuisio feudoz. Aliud est reale aliud vero est
personale. Reale est qd transit ad heredem: qz
vnusquisqz sibi suisqz hereditibus videſ p̄spexisse. vt. j. de
duo. fra. a. ca. inuesti. c. vñico. Aliud personale vt feudu
qd ad vitā alicuius cedat. Aliud personalissimū vt fen-
dū soldati qd ex neutra parte trāsit ad heredēz: vt. j. quis
dicat dux marchio comes. c. i. s. soldato. ff. de verbo. ob.
l. stipulatio ista. s. si quis ita. ff. s. serui. ti. generali. l. vt po-
mum. Quid si verba ita dicat: cōcedo tibi talē domuz vel
talem fundum in feendum ad vtendū & frēdū nūqd istud
feendum extinguitur morte. & videſ q̄ nō: vt. j. in qui. cau.
feu. amit. c. j. s. fi. In contrariuz videſ. ff. de vsu & habi. l.
si habitatio. s. si sic quod ē verius: qz ista cōcessio facta est
in proprios vsus sicut si diceret: cōcedo tibi talez fundum
in feendum ad alimenta. nā quod in proprios vsus relinq-
tur morte finitur vt no. ff. de transac. l. cū hi. s. si vni. ff. de
vsufruc. l. dñs. ar. cōtra. ff. de dona. l. donationes in cōcu-
binam. s. species: sed ibi loquitur in rebus que vsu cōsu-

Allia diuisio feudorum. Quia quoddam est ligium ubi iura
tur fidelitas contra omnem hominem quod feudum proprium
non conceditur nec suscipitur nisi ab eo qui non recognoscit
superiorem. Quoddam est ligium in quo prior dominus exci-
pit: ut. j. h. finitur lex cor. deinde consuetudines regni in
cipiunt. c. i. s. contra. oes: t. j. de quibusdam alijs capitulis
extraordinariis. in primis ibi dum dicit pro feudo ligio contra
omnes homines fidelitatem domini et s. i. ibi dum dicit cum placeat
quem ligium hominem duorum esse non posse: ut in specie. de
feu. et de sta. mo. recolentes. ubi non in nouellis. Bal.
Allia diuisio feudorum. Aliud francorum. s. a seruitiis seu
opibus exhibet: quod nullum praestat seruitium pro eo:
sed non est frumentum a maleficiis siue in faciendo existentibus si-
ue in tacendo fraudem putat quod non nunciat domino insidias. Et
dicit Host. quod francum potest alienari inconsulto domino ut in c.
vlti. de rebus ecclesie. non alie. Ber. contra extra de si. instru. c.
inter dilectos. et melius als si delinqueret quod puniretur
in amissione feudi. Si iam ex natura talis frachigie alie-
nasset quod esset absurdum. s. eum non puniri. Item quod dominus
convenere videtur. si autem huius voluntatem domini potest alienare suum
utilium omnium: sed non proprietatem domini: ut non. Inno. in. d.
c. inter dilectos. nunc enim dominus tacite renunciare videtur sue pro-
prietati sicut Inno. Aliud est feendum non francum ut ista
et. col. quasi per totum. de quibus Jo. an. de rescrip. in ad-
di. specie. et And. de iser. j. in qui. cau. feu. amit.
Allia diuisio feudorum. Aliud est annale alio non anna-
le. Annale est feudorum guardie et castaldie et pro
mercede alicuius rei: ut. j. de feu. castal. c. i. quod post annos
quacunq; hora imediate auferri potest: ut. j. de quod. inues. in
ter do. et vas. c. i. s. insuper sciendu. unde dominus non tenetur ex-
pectare ultra annum etiam per momētū. Iste tamen annus potest
augeri per pactū quod puglio conventionalis de tpe poten-
tior est legali qua cessante legalis vēdicat sibi locum. ut. ff.
de edil. edic. l. quod si nolit. s. si quid ita. Per quez. s. videat
posse probari quod valeat quentio ut feendum castaldie nullo
tempore auferri queat. de quo per And. de iser. i. c. i. quis
du. dux mar. et latius prosequitur h. Jaco. bel. Bal.
Allia diuisio feudorum. Aliud nobile quod suorum nobilitat
possessorem non nobilitat: ut. j. quis dicatur dux marchio.
c. i. s. ceteri vero. Feendum enim antiquum sapit nobilita-
tem sed non feendum nouum: quod nobilitas non nascitur in
ictu oculi. ut non. ff. de gra. l. scemata. Bal.
Allia diuisio feudi. Aliud ecclesiasticum: aliud secula-
re. Itē ecclesiasticum est triplex. quoddam quod datur ab ecclia. quoddam quod suscipit ab ecclia. quoddam quod da-
tur vel suscipit a clero non tam ab ecclia: ut. j. statim pa-
tebit in nigro. et. j. quibus monasteriis. seu. costi. pot. c. i. s. si quis
dominus. t. j. de. l. cor. c. clero. als est sub ti. d. cleri. qui uesti-
facit. Sed dubitari potest quod ecclia recipit feudorum viruteneat
iurare fidelitatem. Et in quodam libro repertum tale capitulo de ne-
gocio super quo nos consulere voluisti tibi sicut vsum curie et il-
lius feudi. Breuiter r̄sumemus quatenus per feudo quod ab
aliquo per ecclesiam retinet nulla sit fidelitas facienda. Quod
vez est nomine ecclie: sed non datur fieri nomine plalti ut per ipsum in specie. de
feu. Ecclesia. n. deierare non videtur sicut nec pupillus: sed prela-
tus sic. Puto tamen quod si ecclia que datur esse mater iustitiae in se
et in aliis: ut. j. de alie. feu. c. i. s. si clericulus. non seruat pa-
cta quod feendum possit ab eadē auferri: non ob. C. d. sac. san. ec.
l. placet. ubi res ecclie non incidit in commissum: quod vez est quod
ecclia venit contra legem tuam: secus si venit per legem et per pactum
et per boiem. nam delictum in omittendo vel est in committendo per
parta quod delinqit a plato et. c. nocet ecclie ut non. C. de sacro
san. ecclie. l. iubemus nullam. et in auctoritate hoc ius porrectum
in fine. Item ex defectu cause finalis seu tacite questionis
convenitur

In tantā dī soluere medietatē pene & aliā medietatē capi tūlū : vide q̄ notaū late ad bar. in pal. l. si qs in tātā : vñ an sit vñp & illa pēa hēat locū de iure ca nonico. Itē addē qd̄ no. dīc bal. in. l. si. C. de impub. vbi si cōdēnat capitaneus & vniuersitas: mediā penā soluit capitaneus? aliā mediā vniuersitas: & vide q̄ ibi ad bal. ego addidi. **b. C.** In nouellis, Et per gl. cle. pastor al. o. s̄mia & re iud. in verbo ho moq̄ ligius: & Jo. an. i. c. ex dili geti: de symo. & Andr. de ser. in. c. i. de no. for. si. **a. C.** In scriptu rā. No. qñ p̄sue, tūdo trāsit in le ḡe scriptam pdit nom̄ p̄suetudis. & an vocat lex & an si q̄ articula ret postea cōsue tudinē & nō legē an succuberet: vi de Ang. in. S. ex no scriptoi repe sua insti. de iure natu. gen. & cini. vbi p̄fert quēdā magniti aduoca tuz succubuisse: viō Lx. q̄ sit lō. p̄sue. i. l. q. C. a. an iste p̄suetudines possint dici ius scriptū: viō tēt. q̄ sic. i. d. c. p̄sue tūdo: i. si. & p̄baſ isti. de iure hā. S. & nō me legāter: q̄ p̄suetudo p̄pē p̄mēdā mēorie. & nō scribit & tūc diceat ecē placitū principis saltem tacitum. **b. C.** De p̄sil. Ad de qd̄ notat. Arch. xxi. di. dcre. i gr̄ nota p̄sensuz p̄scribi posse sed nō p̄silū: de quo dic vt in. c. nō ē: de p̄sue. li. vj. qd̄ ēt p̄silū p̄scribi pōt nisi lex dero gat p̄suetudini. Addē qd̄ illud qd̄ fit de p̄silio sa pīctū p̄sumit fa ctū bona fide no taf i. l. poll. C. d̄ his q. vt indi. si ep̄a inuestiuit te taquaz de feudo paterno: q̄ putat esse legitimū tūc esse spurius nō valz: q̄ tacite intelligit si es fi lius: arg. l. iij. S. bono. p. Accursi. l. eā q̄. C. de fidei. idē si inuenit le gitimatus pīllā l. & C. de heredi. isti. l. si p̄. ff. de p ba. l. q̄ testamēto licet de iure fīoz posset isti tui eq̄ li parte cum le gitimo. l. lucius. ff. de vulg. & pu pil. item consue tūdo aliquando dat actionem: & tūc p̄cedit libellus generalis: q̄ in libello nō dī erprimi actio nisi reus exci piat p̄tra libellū: aliquid dat iurisdictionē: tūc dī specificari q̄litas que dat iurisdictionē fm. Inno. in. c. cū sit: de fur. cō. adde q̄ p̄suetudo ē realis qui pdicatur de re absq̄ p̄sona: vt de ags molēdinis & alijs: l. si de p̄sona tūc est p̄sona lis: q̄ distinguunt personas: vt. l. scripto. S. f. f. de mu. & hono. fm. Inno. in. c.

Conuenitur: vt. ff. loca. l. quero. S. inter locatorē. **E**el dic ista sunt vera in fellonia p̄ctus. Secus pp felloniā delicti: vt. C. desac. san. eccl. l. iube mus nullā: versi. sane ne ois. Nec ob. j. de cap. cor. c. i. S. & itez si clericus: qz felloniā commisit ibi solus platus vt ibi p̄z. **E**el dic vt ibi & fac de his q. vt indig. l. polla: & qd̄ no. ff. si qs. o. cau. te sta. l. si qs dolo. & ff. de v. ob. l. si ex legati cā. Bi cit alijs ex cōtractu administratoris nō tenetur ecclesia nisi qtūs facta est locupletioz: vt no. ff. d neg. gest. l. si pupilli in p̄n. & si cer. pe. l. ciuitas & in. d. auc. b̄ ius porrectum: & per Innocē. extra de iudicijs cū deputati: & ff. de excep. doli. l. si p curatoz agit: sed ibi loquitur in his que veniunt ad originē obligationis inducēde: sed b̄ in his que veniūt ad executionē obligationis iam con tracte: & p̄ctus legitime celebrati: & sic nō ob. p̄rium. Nam & si prelatus & capitulum faciūt contra. l. si quis in tātam: nō priuabīs ecclesia domī nio: sed prelatus & capitulum cōdēnabuntur in estimatione rei sicut si inuasissent rez alienam: & sic delictū nō remanebit ipunitū: & medietatē pe ne soluet platus mediā capl̄m: tāq̄ duo rei delin quēdi: de admi. tu. l. si plures. Lōtra q̄ glibz te neā insolidū. C. de zdi. sur. l. i. l. ibi vt singuli b̄ vt vniuersi: vide doc. C. de epi. & cle. aut. cā que fit cū monacho. Quidam dicūt q̄ pena. l. si qs i tātā: nō b̄ locuz de iure canonico de do. & ztiu. c. i. Sunt & i feudis plures alie dīe tam s̄bantia les q̄ accidentales q̄s videbimus i p̄secutione materie. Sz p̄ plūdialibūs hec dicta sufficiant.

CIncipiunt consuetudines feudorum. Et pri mo de his qui feuduū dare possunt. Et qualiter acquiratur & retineatur. **Rubrica.**

Chec Rubrica dividitur in duas ptes. Nam p̄io ponit titulū libri. Scđo dividit tractatū su uz quo ad titulū proximū. Secūda ibi: & primo. **C**Sed contra primā oppono q̄ male dicat: incipiunt consuetudines. Nam quotiēs consuetudo transit in legem scriptam pdit nomē consuetudinis: & vocat lex vt institu. de iure natu. S. cō stat: l. iste consuetudines trālate sunt in scriptu ram " ergo debēt appellari lex scripta. So. ē du plex. prima q̄ scriptura b̄ non interuenit vt ius scriptum p̄ ea fiat: l. vt memorie cōmendef: & tā quā notoria p̄suetudo nō indigeat pbatione ar. ff. de pig. l. cōtrahitur: & qd̄ no. C. sol. ma. l. dos a p̄re: & C. de secun. nup. l. i. Scđo mō rñdef q̄ vbi cōficiſ scriptura tunc dī ius scriptum qñ b̄ ea q̄ sunt iuris scripti: putat q̄ ē lex plebiscitum senatuscōsultū: p̄ncipum placitū: magistratum edictū vel rñsum prudentiū qbus sic datū est ius cōdere & interpretari posse: vt insti. de iure natu ra. S. scriptū ius: sed Oberto de horto & Hirardo nō appetat q̄ data fuerit ista aučias: & iō ip si referunt & nō statuunt. Certe & ius ciuile si refert pretoriū nō facit pretoriū esse ius ciuile: vt i. sti. de here. quali. & differē. S. l. his p̄mittit p̄tor: & statutum municipale vel alicuius vniuersita-

q. pñt: de fo. cōpe. Itē in vna spē dat iurisdictionē ordinariā. Si q̄s cognoscat vice ppria si vice alteri⁹ puta p̄toris ab initio dat delegatiā. l. iiii. ff. de dā. mīsec. Jurisdictionē pōt prorogari: s̄z nō p̄scriptio ad foꝝ ecclie feudū laicorū. An aut in vni p̄currat feudū ⁊ vidua: dīc. Iuno. i.c. ex pte: de fo. p̄pe. imp̄sci vi dūs ⁊ sic p̄tinere ad foꝝ ecclie: viduale p̄uilegiū derogat iuri coi qđ ēvez si vidua itētāt p̄uilegiū. l. iuitō d̄ reg. ii. p̄ Accur. Adde qđ rescri- ptū p̄cipiis non tollit p̄uetudinez b̄z arch. xi. d. c. i his: dīc. Iuno. qđ ille q̄uānit ser uare p̄uetudinez tenet suare laudabiles ⁊ nō als̄ ēt p̄scrip. c. dilecte: dīma. ⁊ obe. in p̄scribēdā cōsuetudine nō req̄ri titulus. Iuno. in. c. cū ecclie d̄ cō pos. ⁊ p̄pe. ⁊ not. vi. q. iij. in fāma: s̄z q̄d titulus d̄. cr. qđ rō cōsuetudines d̄ titulus. l. de q̄bus. ff. de leg. in q̄sti. q̄to tpe pre scribit p̄uetudo. l. ⁊ cōsuetudo h̄it dispōnē vlez iō extēdū. p̄scri p̄tioē vō no. Jē cōsuetudo aliquā d̄ usurpatio: qđ usurpat ius alte rius in. c. i. d̄ feudū marchie. Jē d̄ populi tacitū sta tutū. Jēz rō cōsuetudinez dicitur ip̄la p̄uetudo. c. si. de reg. iur. in vi. p̄ Dyn. ⁊ lzin p̄ncipio populū cēt sine lege tam semp fuit cū cōsuetudine nālī vel politica vñ nō prius fuerunt in crbe quā p̄uetu dines. ⁊ si pp̄e romā. nō trastu lit i imperatore. ius naturale ne ēt cōsuetudinez nisi q̄stum ad p̄bationēz ⁊ rep̄zationēz eaz̄ b̄z. Ly. q̄j̄z fieri potest statutū ⁊ cōsuetudo. l. de q̄bus p̄real. ⁊ q̄zq̄ nō pōt iduci sta tutū vel p̄uetudo fin Iuno. in Rub. de p̄sue. ita suos t̄z auctores ⁊ subditos. l. ne q̄z ex p̄torio: z. l. neq̄z p̄gnus p̄uatoz: de re. iur. Jē p̄uetudo nō mini fac iniuria qđ est lex volūtaria illius loci: s̄z p̄scriptio sic. itē cōsuetudo ē ius legis: sed prescri p̄tio est ius litigantis Lyn. in l. cōsuetudinez in. v. colū. Item ex cōsuetudine inter viuos p̄fertur vlti me voluntatis intētio de pe. le. l. dominus stichus per Accur. Jēz imperatorū pōt cōsuetudinē tollere sed nō facere. c̄ T̄ Op̄inōem. Itāz rationem̄ Accur. quā allegat bal. hic: vide Iuno. c. i. edoceri de rescr̄p. And. barba. d̄ C̄ Deadm. tu. Ad qđ facit quod no. archi. xxi. dist. in decre. vbi no. con

a T Dicit q̄ nō. Vnde Lo. ro. ps. i. de semia succedit in seu. vide Lu. ro. ps. xxxij. scipit viso uestiture tenore. vbi coluluit si semia succedit i feudo vbi dicit alijs limitationes. An. bar.
b T.c. si q̄s sine filio masc. odos. addit q̄rtū. s. q̄s feudi ē emptui tegro p̄cio. q̄ ibi nullū bñficiū recipit q̄ tātūdem soluit. ar. ff. de le. i.enz cui sub hac Qd̄ verū ē si ad nullū fuitū da- tū ē als sec̄. arg. ff. de le. i. l. apō illianū. q̄ si qd̄ alij ff. de obte. l. titio
c T Jus cōe. qd̄ nota. De icisiōe instri qd̄ faciunt seneratores. C. d reb. cre. l. gnali- ter per Odofre. d Cl. l. z cū s. Et de pacto q̄ p̄ciū statim soluat. tñ possio r̄maneat vēditorū i sua vi- ta. hēs tex. de si. istru. cū Joānes heremita. Et ēt ibi dī q̄ res tati valz quāti vendi pōt cū pactis ap- positi nō quātu simplr. vt. ff. de ler. expoz. l. si vē ditor. q̄. si.
e T. longe. Er- tra no. q̄ q̄s pōt recipe feudu p̄ se i frē suo. dicit Odof. q̄ ē spāle. et secus si recipet pro alio oī o eē neo. q̄ n̄ valeret s. recipiendo per quētionē. Dicit et quētionē vale re i iura cedi de bere. vt no. in. l. hmō i pn. d leg. i. h̄ p traditionē sic. ar. ff. d dona. absenti. De hoc vide qd̄ no. Ac- cur. in. l. cū qdaz in si. C. d ver. sig. Extra nota q̄ si liatio i fraterni- tas pbanc p̄ cō- secturas. vt no. d p̄di. et demo. per Accur. Et nota q̄ si q̄s f̄cipit ali qd̄ p̄prietatem p̄ se i h̄de suo. hoc acto q̄ si de cedat sine here- de. i. filio reuerta tur ad pcedētē. si decebat. cū si- lio non reuerta tur ad pcedētē. Ponemō q̄ p̄ re cipiens decebat. relichto filio here de: postea filius

ris. i. quoddam augmentuz: proprie vero appelle- latur ius successorium. Sed dices quid ad rum- bum? Nam de nomine non est curandum habi- to idētitatis effectu: vt no. in auc. de san. epis. §. si q̄ mulier col. ix. Rñdeo: si est ius successorium d̄ acceptari et potest repudiari. Sed si ē ius ac- crescendi tacite et ipso iure accrescit et forte inui- to: qr quando vtraqz portio est grauata non pōt pro parte acceptari: et pro parte non: vt. ff. d leg. ij. l. sed duobus. et no. C. quando non peti. par- tes in glo. si. Herius est q̄ sicut in legatis etiam si ēt ius accrescēdi posse portio accrescens re- pudiarī: vt. C. de cadu. tol. §. his ita. Bar. dicit in. d. l. si mibi et titio. q̄ est verū ius accrescēdi. qr ista est quedam mortis cā capio: in qua sicuti donatione cā mortis h̄z locum ius accrescēdi. vt. C. de cadu. tol. l. i. in fine. sed certe mortis cau- sa capio est ordinatio hominis nō legis: vt legi- tur. ff. de fideicō. liberta. l. thais. §. stichus seru⁹ et fit per conditiones incertas nō per dispositio- nes obligare valentes. Itemius accrescēdi nō h̄z locuz in iuribus separatis vel aduersatiuis ff. de bo. pos. l. sed cum patrono. et ff. de condi. et demon. l. mulieri et titio. Tu dic vt superius q̄ ista est potius quedam legis p̄uidentia que nō habet vim relicti. Ista sunt verba glo. in alia ma- teria. C. de sac. san. eccl. aūc. si qua mulier. in gl. parua ultima. Item hoc prouenit magis ex na- tura inuestiture: vt. j. de feu. marchi. cap. si capi- tanei. et est p̄uisio legis supplens factū hois vel ipsuz interpretans qr sicut si a prin. suisset vnus beres totum habuisset ita si res recidat ad vnuz vt. ff. quod cuiusqz vni. no. l. sicut in fine. nā hoc fuit et esse debuit de partium intentione. vñ idez ēt in emphiteosi quod in feudo quod accresce- ret per naturam contractus et tacitam prouidē- tiā contrahentium. vt. arg. ff. de pac. l. tale pa- ctum. §. si. Quandoq; ius accrescēdi appellat̄ tacita substitutio. vt no. ff. de leg. secundo. l. si ti- tio et mevio. §. iulia. T Querit gl. pone q̄ frater qui decebat: extraneus heredem instituit: nunqd̄ frater superstes priuaf ea portione feudi q̄ erat apud morientem? Responde glo. q̄ non. nec di- citur mortuus cum herede in materia feudoz il- le qui decedit extraneo relichto h̄dē: cū liberos nō habeat. vt. j. de succes. feu. ca. ij. §. nulla. facit qd̄ no. ff. ad tre. l. q̄ pindē. Itaq; feuda nō p̄ci- piuntur mero hereditario iure sed potius p̄cili p̄li prouidentia. arg. ff. de adop. l. si arrogator. §. sed an impuberi h̄m glo. et bene. T Sed quid si iste frater superstes cōmisit culpam ex qua de- bet feendum amittere. Responde glo. q̄ tunc nō succedit in feendum. quod dic vt dicā. j. d prohi- feud. ali. per fede. c. i. §. sinautem pater. T Sed pone q̄ frater superstes renūciaserat partē suā in manibus domini: nūqd̄ alia portio sibi accre- scet iure successorio: et vide q̄ sic sicut in vſufru- ctu: vt. ff. de vſufru. l. si titio. §. vſufructum. Itē ad hoc est ar. ff. de vulga. substi. l. coheredi. §. si. quod verū credo: quia vt dixi non est stricte lo- quendo ius accrescēdi. et facit. j. de eo qui finē facit agna. capi. prio. T Quero vtrum fellonia vasalli noceat alijs successuris dicit gl. q̄ sic. qd̄ verum est in omnibus descēdētibus ad insin- tum. in agnatis vero vſq; ad quartum gradum exclusue: vt. j. si vasal. feu. p̄ne. cui defe. c. prio. T Querit gl. nunqd̄ femina succedat in feudo. dicit q̄ nō nisi i trib⁹ casib⁹. Primus qn̄ noia- ta est in inuestitura. Secundus quando feudu redemit a domino. Tertius quādo dominus ei

dedit propter seruitium patris: quibus casibus ab aliquo ex parentibus non inquietada est ut. j. quoad. feu. ad feminas pti. c. si qd sine filio masculo. Et quia hic agitur de feudo paterno: an refutatione desinat esse feudum paternum? Bic ut. j. de vasal. decre. eta. c. i. in si. Et an per nouam inuestituram desinat esse paternum: habes in eo. c. Et si vasallus refutauit feudum ut filii inuestiretur a domino: qbus inuestitis unus eorum decessit sine herede: questio fuit inter dominum: et fratrem defuncti: virum esset nouum vel paternus: et dicitur qd est paternus. j. de inuesti. quā titius accepit a sempro. c. i. Quid si agnatis consensientibus dominus filium vasalli de feudo inuestiuit paterno: postea sine liberis deceperit filius: ptinebit ne illud feudum ad agnatos tanq; pnum: dic ut nota. j. an agnatus vel filius. c. i. in gl. s; nūquid deinde dī hic qd per pactū l; quod sine pacto non licet. et qd pactum trahit feudum extra nāles termios feudi ad termios pacti. Istō est brocardicum glo. super quo dicendum est qd quedam producuntur in esse per pactū: quedam producuntur in esse ex natura rei: quedam prorogantur per pactum: quedam per pactum conceduntur preter ius commune. Primo casu licet p pactum quid al; non liceret. Secundo casu idem est natura contractus: quod pactum. Tertio ca su loq; dī edil. edic. l. qd si nolit. s. siqd ita. Quarto casu loquitur. C. de pigno. l. licet cum si. Et ad de quod nota. ff. de diuer. et tempo. prescri. l. longe. Beinde querit glo. virum feudum emptum ex communib; bonis fratrib; simul habitantiū sit commune. Et h; questio potest intelligi dupliciter. uno modo de habitatibus socialiter ex conventione. Alio modo de habentibus fraternaliter et simpliciter sine conventione alicuius societatis et dicit utroq; casu qd nisi de conventione inuestiture vel scia domini appareat feudum non esse cōe. ut. j. de fratribus de no. bñ. inuest. c. si duo fratres: et dic ut ibi. Et no. qd in feudis non refert cuius pecunia feudum sit emptum. sac. C. si cer. pe. l. non vnde originē. Et hec est regula generalis in quocūq; contractu fallit dicit gl. C. de pigno. in. l. qd in pecunia militis et pupilli: et pecunia dotali. quod dic. C. de rei vendi. l. si ut pponis. Sed qd dī de re dotali intellige i subsidium. ut. ff. de iure do. l. proculus est. ff. de don. inter virum et uxorem. l. yxor marito. Et si in eodem instrumento emunt vir et uxoris. dic ut no. C. de fide instrumen. l. scripture. et de eo qd ibi dicit glo. est casus extra de diuor. c. ij. et adde qd not. in. l. i. C. si qd alteri vel sibi. Et si uxoris tantum h; in dote quantum conuertit in emptione prediorum: et est solutum matrimonium: sufficit viro dos quam retinet. Dicit Ann. qd quicquid acqrit uxoris de opis suis acqrū viro sicut liber homo bona fide possessus: extra de testa. c. cū in officiis Bar. dicit qd si uxoris gerit in animo acqrēdi sibi ipsi non acquirit marito. qd acquisitiones iure gentium sunt et feudant in consensu. ff. de dona. l. qui mibi donatum. et fide instrumen. et iure baste fiscalis. l. et si instrumenta libro decimo: et C. de dona. inter virum et uxorem. l. si filij. Idem quod dicit de pecunia pupilli idem est in ecclesia i et similiter intellige in subsidium: puta quia emit abbas vel monachus qui nihil habet propriū: ut no. C. de sac. san. ec. auc. qui res iā dictas in. iiij. gl. Idem in quolibet plato: ut no. Ann. extra de testa. c. cum in officiis. et no. in. c. ingredium. de pecu. cleri. quia siue velint emere noīe ecclesiæ

in.l.fili: de solu. fl. et pondera qz hic male logf: cu dicit iu subsidiū agitur:
et dicit ptra uira multa vide qdixi in.d.c.pe. et vide qd no.xii.q. q.c. aposto
licos: ibi est glo.sing.qd si qs de pecunia ecclesie alienat in solo suo qd tunc
solū cedit edificio qd credo vcz si ecclesia soluit preciū soli: vide moder. in
auē. sifl.C.ad.l.sal. et vide Bal.iii.l.pe.C.de ser.pigno. da. manumis. an res
empta: d ysuris
possit remediā
ri per eūz a quo
suerint extorte
et de pecunia pu-
pilli: vide bal.ii.
l. si vt ppōis.C.
de rei vedi. et qd
no. i.l.ij. quādo
ex fco tu. et in.l.
cūr.C. et in arbi-
tut.l.cuz opz.C.
de bo. qd lib. et d
pecunia dotali:
vide bal. iii.l.ex
pecunia.C. d iu-
re do.l. multuz.
C. si qs alte. vel
sibi. And. barb.
a C Agravatur
eccle. Et p̄cio
eccl. vel si p̄lat⁹
est religiosus: et
iō non p̄t h̄ere
h̄dē: als nō effi-
ci pupill⁹ vel ec-
clesie qd p̄z: qd ē
ei pro sua pecu-
nia tacite oblī-
gata.l.ij. d reb.
eorum.
b C.l.fi. Nā si
statutum dispo-
nit de rōne sua
mūs statutuz.l.
p̄spexit. ff. qz a
qui. Si at rō di-
sponit d statuto
suamus rōnez:
qz por in poten-
tia est: arg. ff. de
sup. le.l. labeo.
in rōne sui.
c C Per Dyn.
Jō inqgl. i cle.
l. d elec. qd ex rō-
ne i trinfeca sta-
tuti: statutū nō
dī extēdi: qz vbi
est rō ibi statu-
tū facit qd legi⁹
et nota in.l.fin.
ff. de here. insti.
et in.l. scire opz.
q. sufficit ff. de
excu.tut. fz i co-
operati⁹ ver
bis bene eēntia
statuti est in ipo
statuto extra de
spō. tue. ff. de ac.
et ob.l. non figu-
ra.C. de acgren.
pos.l. per procu-
ratorem in glo.
d C.l.j. Vlo.c.
capitanus. de
se. vbi loquif fz
vulgares Papa
vide. c. m̄a. d lo-
ca. vbi loquif fz
vulgares qd no-
ta hec domini
scribit vulgari.
Andrea. barba.
e C fm Odof. Dicit Lx. qd de substātia constitutiōis legis est scriptura: sed
nō de substātia constitutionis p̄ncipis dicit in.l. de quibus.
f C Lapar causati. Et iō a simili corpe viciari qui feudo in forma debita
seruire nō valēt: in feudo nō succedit arg. ff. de le. j.l.filius. q. si qd alr. t. j.
an sur. vel m̄y. c.i. qd cessante mā cessat materialiū: de lega. ij.l. quesitiū. q. il.
lud. et vide qd no. de legatis. ij.l. mutu. per Accur. cessante operante cessat
operatio eius in posterū: et merces future operationis: et quis pg corporis
vicium non cōvertit repellit: fortius tamen repellit: et quis propter
delictum: vt no. ff. de lega. l.l. sed si res. per Accur. Qui propter sexū sunt

inhabiles ut semina perpetua carentia laborant: quod impossibile est quod semi-
na fiat masculi: ut non sit de excusa tu. in. l. non solum. q. libertus: p. accur.
g. pertineat ad masculos. Et eum valde sing. gl. quod facere pacem est officium
virile quod intellige quando superstans masculi: secus si non super essent: et vide
Ang. i. d. meum in. l. si filius quod pri. sit de vul. et pu. addit. Lud. Ro. in. q. ca-
to. vbi tunc contra
istaz glos. q. pot
iudicitaliter ex-
periri. l. foroz.
C. de his q. vtrum
dig. item: qd in
hoc reperitur de-
teriorata editio
facit. l. i. multis.
ff. de stat. homi.
Item dicunt ec-
casius i. l. q. po-
tuisse ad sili. sed
re vera non ob-
ille ter. q. loqui
tur in serua que te-
nefer perire vitaz
domini sui sue
vite: allegat etia
l. i. C. de his q. se-
sed etiaz illa lex
nihil facit de mi-
in. d. l. si filio aut
frater. et foroz ex-
tant: et tunc pre-
serf frater: aut
non: et tunc ad-
mittit foroz: be-
ne facit. l. ticia.
q. lucius: i. non
alleget. st. de le-
g. et vide Ange.
l. pro herede. q. si.
de acquire. he-
re. vbi tenit ista
gl. bal. aut in pa-
alle. q. si. t. q. h.
v. qd sit de con-
suetudine Lon-
bardorum: et in
ticia. q. lucius et
q. de leg. q. An-
Barba.
h. C. l. si fui nfi.
q. s. pone dubi-
tat circa pectum
vel aliquid: an d3
sumi interpreta-
tio a statuto lo-
ci: dic ut in. l. ex-
cepto: et in. l. se-
naturo. C. loca-
ti: et in. c. q. dilec-
tio: de consang.
et affi. et p. archi.
q. dist. illud.
i. C. Omnia vi-
de. Tel dic vno
verbo. Aut ap-
paret qd actu est
et ei stabit: aut
non appet: et tunc
aut agnati veni-
unt p. morte he-
reditate: et tunc ve-
niunt vsq; ad se-
ptimum gradus.
Aut p. p. i. uatio-
ne ipsoz: et tunc
veniunt p. infi-
tum. Nam si dicere
tur qd sequeret:
q. cu. n. o. veniut
agnate: nisi qui
qrto gradu sit:
et deinceps ergo non veniut: nisi qd tuor gradus agnati ois vel agnatorum
qd est p. mente lre superioris. Tel oporteret dicere qd venirent vsq; ad qrto
gradu: et illud diceretur in infinitum: sicut dicimus in lita successione agna-
torum de iure coi: qd forte non esset absurdum: sed puenies recordando ius coe-
cum consuetudine: vt. l. i. C. de iusti. dona. et extra de consue. cuius dilectus.
Sed precedens solutio verior est. i. qd aut per obitu aut per excessum: seu
fellowiam: et tunc in infinitum. k. C. Ponitur inclusus. Vide Bart. ple-
ne in. l. cui patrono. q. sempronio: de lega. iij. et l. meminisse: de offic. presi.
l. C. Quod sic. Vide que notaui ad bal. in. l. liberti. C. de ope. lib. An. bar.

non h[ab]et nec potest illud suare sine interitu salutis eternae et quod de ipsius coacta voluntas est voluntas est vero i[n] rebus propriis i[n] administratio[n]ib[us]. l. i. si. ff. de admittu. Ray. de pena forti quod vorax p[ro]toris dicitur quod me. causa gestu est ratu non hebreo est vox dei quam posuit i[n] ore p[ro]tori. vt. p[er] nos. i[m]ma[ri]culatione. Ali. bar. a C. Quod estate. No. ipsi testi quod dic ea quod non perueniunt negocio sive haec negoti non credit. ff. de testi. l. ob carmen. q. si.

in his sp est piurus: nec i aliquo credit sibi. vt no. In. de here. c. fraternitat]. In hac sua est Old. si aut iurauit dicē xitatē sup oib⁹ de quib⁹ interrogabit ⁊ interrogat sup vestib⁹ ⁊ silib⁹ aut pmo mērit⁹ ⁊ i aliquo nō credit. Qui postremo ⁊ credit: qz nō erat piurus cū p̄us depositus. ⁊ sic est argumētū de pūcto. Et no. qz testis q̄tu⁹ dīc tātū pbat ⁊ nō plus: qz p testes nō colligit pbatū nisi q̄tenus i dictis inuenit. vt no. in. c. veniēs. de renūciatiōe. in nouel. Ex no. qz i gra uibus cāis seu q̄ nō possunt delegari iudex dī psonalit̄ examiare testē. vt no. ex q̄ ma. ac. pos. c. a nobis. ⁊ ibi not. Ex nota qz testis q̄ dixit se nescire si postea examiatus dixit se scire: qz me lius recordar̄ nūc q̄ tūc: valet diciū suū. l. ij. §. qd obfueri. de iura. calū. p̄ Jac. de are. qd vex est añq̄ sit loquutus cū parte: ałs sec⁹. vt no. in auč. de test. §. qz nō. col. viij. ⁊ idē gl. e. ti. in. §. il lud. ⁊ dixi. C. de in iteg. resti. mino. in. l. de tute la. Itē no. qz dubia pbatō interpretat⁹ aliqñi esse a in diciū. ff. de pba. cū de etate⁹. Ex his excludi b tur⁹ qualit̄ iudex ex diuersis ai motib⁹ ⁊ ex va rijs suggestiōibus partiū testiū ⁊ instrōx qñiq̄ deuenit ad vnū ai finalē xceptū nō idigēt alio adminiculo vñ iuramēti. de quo loq̄ p̄cipiu⁹ tituli n̄fi. Et certe dici pot qd q̄druplex ē ai mo tus. i. ipulsu⁹ seu suspicans: p̄sumptiu⁹ seu inclinās vebemēs seu ipressiu⁹. ⁊ clarus seu plenarie iformatus. Primus vñ ad ingrēdū. ⁊ ad alia q̄ sunt modici piudicy. Scōs ad iura mētū hincinde deserēdū. Tertius ad iuramen tu ei m̄i deserēdū. Quartus p̄citus ad seqndū acta ⁊ plene pbatā. Sz illō pro regula tene q̄ p̄mptiores sumus ad absoluēdū. vt. j. hic finit l. §. i. ⁊ q̄ pp̄ xflctū p̄sumptionū reus absoluīt vt in. c. iter dilectos. §. f. ex de fide istru. Ibi et no. Hosti. qz fama cedit xrie xitatē ⁊ nihil rele uat ibidē in nouella. Querit vltio qd si pla tus aliquē p̄ metū inuestiuit. Rn. ipo iure nō t̄z inuestitura: qz ad id mādatū nō h̄z nec p̄t illō obseruare sine ieritu salutis eterne ⁊ qd dī q̄ volūtas coacta volūtas est: verū in reb⁹ p̄p̄ys secus in administratoribus. l. i. in fi. ff. de auč. tu. Bić Ray. de pena forti q̄ vox p̄toris dicētis: qd met. cā gestū erit ratum nō hēo: est vox dei: quā posui in ore p̄toris: vt ipse notat in mā iuramētō. His aut expeditis venio ad tertium.

• Iaūt cōtrouersia.

nō vñ clare s̄ per
indicia de qbus
non deponit qđ
verius est. itē in/
tellectus p̄t spe
culari p̄ diuersa
fantasmata. ⁊ iō
debet ea ex̄p̄me.
re. sed visus non
nisi uno mō sub
q̄tuq̄ forma in/
ret tellus nō cre/
dit sibi nisi uiret
dicere v̄tates; vt
no. ff. quē ad. tel.
ap̄l. si cū ab ini/
tio p̄ Accur. 3l,
le qui nō pdurit
testes; sed ab alio
sunt pducti nō p̄t petere eos publicari l3 sua intersit: dīc Znn. in. c. cōstitu/
tus. de t̄s. Quis aut̄ dicat p̄cipalishabes ter. notabilē. C. de lib. cā. l. p̄ci.

palis. S^epone index mediolani misit notariū suū ad examinandū testes pa-
pie & notarius ita fecit: q̄rīs v̄t̄z valeat attestatiōes, r̄n. sic nō de citatiōe du-
bitādū est: q̄z valz q̄d v̄bo fit. tamē si nollēt testificari nō posset eos cogere.
ff. quicad. t̄. t̄. l. l. si qs ex signatorib⁹. & vide in. l. l. o. e. s. q. si v̄o. C. de epis. & cle.
Et no. Q̄ p̄batio d̄z eē itelligibilis & clara & sic libellina i certa suscipiātur.

sacro vasalli. vt in.ij. r̄iso huius.c. Si vo dñs possideat et vasallus nihil plene probat: s̄z ali, quā p̄sumptionē pro se adducit tūc stat̄ sacra, mēto dñi possessoris cū. xij.sacramētālib⁹: vt in ij.r̄.hui⁹ caplī. Hec vā nisi cōstet vasallū ali, ud feudū h̄re de quo nō fit ḥuersia. naz vasallo nō possidēte aliquid feudū de quo est p̄trouersia neq; pbale plene. s̄z p̄sumptionē pro se asserēte vt dixi. tūc dñs remittit. et fm̄ h̄ erit exceptio a precedēti casu si ita itelligas supius r̄suz vt di xi. et ita p̄tinuaf ad sequēs r̄suz q̄rtū qd̄ ic̄pit. si nō feudū r̄c. Elliter p̄t legi.ij. et.iiij. r̄sum: vi.j.in eis dicā. Pet. d̄ cer. vel breuius h̄z Jo. de bel. Si iuestitura sit facta coraz paribus vel per breue testatū dñs tenet iuestitū mittere i pos sessionē. Si vo i possessionē fuerit et lis ei moueat̄ a dñs. sibi dat̄ defensio p̄ iuramētū nisi i ca, su ut qn̄ vasallus ē de alio feudo ifeudatus tūc dñs remittit iuramentū. Jac. de bel. Lasuz po, ne in nube. Elidistis supius q̄ p̄nt iuestiturā fa, cere et ad quos iuestitura trāsmittat̄ et q̄ ea face re cogant̄ vel nō cogant̄. nunc circa pdicta for ma talis qd̄ ḡnialis. Pone q̄ qd̄ est iter dñs et vasallū de quodā castro de quo vasallus dic̄ se verbaliter iuestitū dñs negat̄ q̄rif qd̄ iuris de ista qōne. R̄ndet auctor huius caplī distinguēdo. Aut de iuestitura p̄stat q̄ pares curie vel breue testatū. et tūc dñs cogit̄ possessionē tradere va, sallo. Ellut nō p̄stat. et tūc refert. Hui vasallus ē in possessionē supple in qua stetit ad minus p̄ an nū et dñs sciēte et nō p̄dicēte. et tūc vasallo defer tur iuramētū pp̄cōmodū p̄fissū. Et

tur iuram etiū pp cōmodū possēssiois^d. Aut va-
llus nō est in possēssioē. et tūc iuram etiū defen-
siōis dāt dñs. et h̄ est vez nisi ille sit vasallus ex
alio feudo idubitato. nā tūc pp reuerētiā dñi
stat assertiōi ei^e remissa sibi necessitate iuriuran-
di. In tex. ibi p̄t rōuersia actiue et passiue dicit
quis p̄t rōuersiā mouere. ff. de pcur. l. nō soluz.
S. si status. Itēz actiue et passiue dñ q̄s mouere
qōnē resistēdo. vt. ff. ad trebel. l. luci^f. S. tres he-
redes. Itē dñ q̄o siue agaſ personali siue reali. vt
hic. et ff. de pcur. l. qui absente. et ff. de euic. l. si
plus. S. mota qd iuris q̄o ḡnalis est et oia capi-
tula cōplectit. vt. l. ei^g q̄ in puincia. in pnci. ff. si-
cer. pe. Ut̄ si cōmittit alicui q̄o p̄sulēda p̄ h̄c
modū qd iuris nī sup oibus p̄siliū reddat nō
v̄ p̄siliū reddidisse. ar. ff. d̄ arbi. l. qd tñ. Si in-
uestitura. s. x̄balis ex qua nō q̄rit dñm: q̄ non
q̄tinet traditionē vel quasi vt no. Ann. ex de cō-
sue. c. ex parte. et B̄y. in. c. i. de reg. iu. lib. vj. se-
cūs in reali. In breui testato. Dicit breue q̄ fit
breuibus x̄bis. vt. l. i. ff. de here. insti. C. de con-
uen. sis. debi. l. inter chartulas. lib. x. C. de fidei
cō. l. x̄bū volo. Sz nūqd breue testatuꝝ p̄baſ p̄
sigillum dñi. dic q̄ sic. et si plures sunt comites
sufficit q̄ sigillet ille qui tenet sigillū. de his ple-
ne vide qd no. ex de fide istru. c. inter dilectos.
in nouella. Sed nūquid probetur per i breuia-
uram. Respondeo sic. vt nota. ff. de admi. tuto.
l. cyrographis. per Ecur. Sed nunq̄ si sunt
diuerte manus duox tabellionū: q̄ vñ scribit
et alter d̄ eius mādato subscribit. dic vt no. i. d.
c. inter dilectos. et facit q̄o no. ff. de eden. l. si qs

Ex argentarijs. i.c. fi. ð. iur. calti.
Ex Jusjurādi. Add q possio ē duplex. s. visibilis i uisibilis. i. itellec̄talis.
In dīc possessionē eē icorpale seu uisibile. s. put ē i hūtu q ēt apō dormicētē
est: sed

*ex argentariis. §. i. in verbo subscribere. t. ff. de testa. mi.
ltribunus. §. ii. Logit dñs an p̄cise cōpellat an vo pos-
sit soluere intereste si euꝝ penituit inuestiture. gl. tangit B.*

Sed argui pōt q̄ cogit p̄cise: qz feudum est ḥctus in quo ius dandi continet. i. datio vtilis dñi. ergo p̄cise tenet ad dandū: qz obligatio rē dari certa est. iō nō recepit alterna-
tionē de interesse. vt. ff. de ḥb. ob. l. ybi aut nō appetet. §.
f. ff. de ḥben. emp. l. si ita distrahabat. Itē feudū nō est con-
tractus bone fidei. insti. de acti. §. actionuz. t iō l̄ glo. ibi
dicat q̄ vni dari ē in obligatiōe ex ḥctu bone fidei liberat
reus prestādo interesse que gl. nō est alibi. tū sectus est i obli-
gatiōe stricu iuris vbi p̄cise debemus ḥbis iherere. ff. de
iriti. l. in hac in magna glo. Preterea ēt vbi in ḥctu bone
fidei quis tenet ad traditionē t h̄z p̄tatem rei tradēde cō-
pellef officio iudicis t teneur ad precisam traditionem.
vt plene no. insti. de ḥben. em. §. i. Si autē tradere nō pos-
set de facto vel de iure: vt qz scit rē alienā. tūc satis v̄ equū
qđ liberef p̄stādo interesse cū nec aduersarius posset cuž
bona fide traditionē recipere. ar. ff. de act. em. l. si seruus.
§. f. t. ff. de excep. dol. l. pater. §. ex quadrāte. t arg. ff. de
ጀbē. emp. l. si in emptiōe. §. itē si emp̄tor. Ellij aliter dicunt
de quo. j. de noua for. fideli. c. i. §. inuestitura vero. t alibi
videbimus. Adhittere in possessionez. s. personali actione
v̄z p̄ditio ex moribus. Item certi p̄ditioe gnali iuxta no.
in. l. certi p̄ditio. in p̄n. ff. si cer. peta. dicit alibi texius q̄ h̄
ad iudicia spectat officiū. j. de p̄trouer. iter vas. t epis. c. i.
s̄ illud q̄ de plano t sinilibello dñs confitef. vt ibi p̄z.^b
Fuerit in possessiōe. Hic sumus in reali iudicio: qz p̄ pos-
sessionē q̄sūt erat vasallo vtile dñiuz. vt. j. de inuesti. de re
alie. facta. c. i. §. rei aut. Licet quidā dicāt vasallū nullum
dñium h̄ere. de hoc plene disputat. j. de capi. corra. c. i. §.
preterea. Et nō h̄ magnū cōmodū possessiōis breuis ip̄s
idest anni: p̄currēte tñ sciētia t patiētia dñi t istud est pro
prīz ius feudoz: de anni spatio habemus in aliocasu. j.
de milite vasallo q̄ cōtumax est. c. i. t. j. qui oliz feu. alie. c.
i. §. porro. t. j. si de iuesti. inter do. t vasal. c. i. §. f. t hoc ē
intelligēdū nisi p̄star et de nō iuestitura. nā tūc talis abusi-
ua t p̄dativa possessiō nibil patrocinaref. vt. C. d. pba. l.
si de possessiōe. t ar. ff. de sur. l. itaq̄ fullo. t. j. de milite va-
sallo qui cōtumax est. c. i. §. si v̄o. t qđ no. Inu. ex de h. pre-
sby. c. p̄stūtus. Si autē. Nota hic q̄ cū pro agente nulla
sunt adminicula nō defertur iuramentū ei: s̄ aduersario.
Adde hic qđ no. ff. de interro. ac. l. vbi cūqz. S̄z nūquid
in causis in quib⁹ iurat de xitate t nō de calūnia deferrī
pōt postea iuramētū in defectū. pbatiōis. t v̄ q̄ nō. qz iā
est iuratū. Sed dic ḥ: qz primū iuramentū est p̄sumptiuū;
km dissimiliū. vt eleganter no. in. c. mulieri. ex de iureiu-
ran. ibi oino vide. Et no. nullū iuramentū decisuum pos-
te deferrī in defectū. pbationis nisi visu t discussō q̄lis sit
ste defectus. t h̄ est qđ dicimus cā cognita. vt. j. d. gradi.
succedēdi in feudu. c. i. §. si vero dñs. ergo aduersaria parte
nō citata deferrī nō pōt: qz dñ cā diligenter examinari. Et
no. v̄bū diligēter qđ est ibi: aliunde. Et p̄ hoc p̄stat q̄ de-
bet ei reuerētiā tanq̄ dñ. remittit igit̄ ex debito reueren-
ti. Et de debito reuerentie loquitur tex. j. de mili. vasallo q̄
cōtumax ē. c. i. Et d̄ debito deuotiōis habemus. j. in qui.
a. feu. amit. c. i. §. quo. sicut als remittit iusurādū paren-
ti t patrono. vt. ff. de iureiurā. l. iusurādum. t ad pecuni-
s. §. h̄ iusurādum. S̄z glo. dicti remittit. i. auferf. t est
glo. fal. nisi exponas auferf. s. necessitas iusurādī: in hoc
concordat Ia. de bel. t He. de cer. Opp. nā d̄ hic q̄ pos-
sidenti incubuit. pbatio. Lōtra. j. de p̄sue. recti feu. c. i. §. sa-
ramētū. Sol. vt ibi. Scđo oppo. ad idē q̄ pp cōmodum
possessiōis relevat q̄s ab onere. pbandi. vt insti. de inter-
li. §. cōmodū. ff. de rei ven. l. in spāli. C. e. l. f. ff. de libe. cā
liberis. §. vlti. ff. solu. ma. l. ticas. nā reus actore nō pro-
p̄tate d̄z absolui. C. de eden. l. q̄ accusare. Solu. p̄sidera q̄
iuerse sunt nācā carū. nā qñq̄snia pōt rite sic ferri absolu-
re: qz nō est p̄batū t tūc loquunt̄ ḥria: qñq̄ km nāz cāe
iudicij nō pōt sic ferri: vt cū q̄s petit se absolui: qz vasal.

lus vel quod emphiteota vel quod vsufructarius: tunc non est
verum quod possidenti non incubat probatio: imo dicitur probare ius
quod habet necesse allegare vt quod sit vasallus emphiteota vel
vsufructarius: quod ois res prosumit libera nisi probef serui-
tute habete. vt.l.altius.C.de serui.z.ss.si ser.verdi.l.loci cor-
pus. sed conpedit.z.l.sicuti.sed si quod raf.z.ss.de no. ope. nun.l.
si propus.p Et habet si dicitur vult absolui: quod non probatur est con-
tra eum non osten*d* eum iurare. est de proba*c* ius est in*c* it*e* prole*c*ta*e*

tra en no oꝝ eu iurare. ex de pba.c.ij. et in.c. iter dilectos.
S. vlti. de si. instru. Sz si vult absolui qꝝ aduersarius non
est vasallus dꝫ iurare. vt hic. et dꝫia pꝫ ex no. ff. de qdi. in/
de. l. iuli. z.l. fz et si possessori. in prin. ff. de iureiur. et sic aut
vult absolui cū determinatiōe spālis cause. aut absqꝝ. ar.
ff. de proba. in. l. contra eum. et ff. de excep. rei iudi. l. si in/
ter me. et. d. l. sed et possessori. in princi. de iureiur. et extra
de offi. deleg. cum contingat. et de resti. spol. in. c. ex cōque
stione. per Inno. Quero vtrū circa delationē vel non de/
lationem sacramenti iudicis arbitriū veretur. Rñdet
glo. qꝝ sic. nam versas circa qualitatem personaz. Sz que
ro quis psumat legalior. Rñdeo ex ipsa nā psumit equa/
litas fz ex moribus surgit inequalitas. vt no. in sili. ff. de
procu. l. si actor malit. Sed nūquid ista distinctio hz locū
in iuramento qđ defertur a lege verbi gratia. dicit statu/
tum qꝝ de dāno dato stetur iuramēto accusatoris. Respō/
deo non: qꝝ iudex pōt facere id quod sibi non est per legē
permisum. vt. ff. qui et a qui. l. prospexit. et no. in. l. i. C. si
aduersus libe. per Jac. de are. Quero an ille qui facit ta/
lem positionem. pono qꝝ tu nō es vasallus intelligatur ali
quid ponere. dicit Specu. qꝝ nunqꝝ intelligif quis nega/
tiuam pponeudo aliquid ponere nisi ei incumbat necessi/
tas pbandi. ff. de iureiur. l. nā et postea. in prin. vbi omni
no videoas. Et ideo si ei nō incūbit necessitas pbādi ista
nō intelligif positio: sed quoddā dictū cui non tenetur ad
uersarius rñdere. s. tanqꝝ positioni: fz bñ teneretur rñde/
re tanqꝝ interrogationi si iudex ex suo officio interroga/
ret: p. l. ybicūqꝝ. ff. de inter. ac. et ita intelligi pōt. c. i. de cō/
fes. lib. vi. et dic vt ibi. et vide qđ no. in. l. i. in fi. mag. gl. C.
de confes. De alijs aut̄ cause cognitionibus que versan/
tur in delatione iuramentorum tangit gl. h. et plene dic vt
dixi in. l. admonendi. ff. de iureiur. z.l. in bonafide. C. eo.
ti. Extra quero vtrū inuestitus per hec verba inuestio te
de tali castro. intelligatur inuestitus de rebus corporalib/
us et incorporalibus. Respondeo si potest apparere de
intentione inuestitoris vel ex ipsorum verborum natura:
illud serua. vt no. Inno. extra de appell. c. dilectis. Et per
Bar. et docto. in. l. ij. in prin. ff. de acqui. pos. Sed in du/
bio omnia noia yniueritatum ius et factum significant: et
ideo nomen castri significat proprietatem et iurisdictionem
successorum. vt no. Bar. in. l. si qñ. C. de bo. va. lib. x. Ad
de quod no. Inno. de concess. preben. c. proposuit. et de iu/
re iurant. c. debitores. et quod no. in. c. ad qñies de rerum
permū. in nouella. et est gl. ordina. no. j. de capitaneo qui
curiam vendidit. c. i. ybi omnino videoas.

Lum autem Lötinua sic istū. §. ad superio/
ra. Dictum est q̄ vasallo in p/
batiōe deficiēte dñs absoluīt interdū cū sacramenti p̄sta/
tione. vt. s̄. in ver. si aut. vbi vasallus attulit aliquam pre/
sumptionē pro se. Interdū sine vt qn̄ attulit aliquam pre/
sumptionē tñ erat vasallus de alio feudo vel qn̄ nihil pro/
bavit. Fallit in hoc. §. in quo dñs nō absoluīt i parte feu/
di paterni non probata. nam in ea obtinet vasallus dum/
modo possideat aliam partem sed dimidiā vel minus &
constat illam partē feudi paternā. & sic rōne partis obti/
net vasallus in alia parte. Et iō sic pone casum . quidam
tanq̄ vasallus sic dicebat totū feudū ad se pertinere iure
feudi asserēdo illud paternū eē cū sit in possessiōe medie/
tatis illius feudi vel minoris partis vel qr̄ cambiū. i. ali/
quā rem acceperit a dño iure p̄prietatis pro cābō partis
illius feudi. & hoc constabat vel alijs iustis rōnibus vel si
milibus p̄bare poterat partem illam quam possidet feu/
dum paternum esse. Idez ergo est hoc vltimo casu si nul/
Bal. super Feudis. b iiij

ge per Accurſi.
Uniuersitates p-
prie ſunt q̄ poſ-
ſunt remanere i-
vno. Alię nō ſunt vniuersi-
taſ ſed acerui. ſf.
de viu cap. l. retū
miſtura.

a C.l.vrox. Un
de etiāzgleba sus
ficit. s. de acqui.
pos. l. iij. q. i. 2 fa
cit quod nota. s.
de vulga. substi.
l. coheredi. q. nō
videri. quod est
notabile.

iam partem possideret et probare totum paternū esse: nam
in istis tribus primis casibus ratione unius partis obti-
net in alia parte in qua non possidet et forte iurando. im-
mo etiā nō iurando: ut dicam. j. in glo. que incipit: in rem
aliquā: ibi qđ non credo et c. In quarto casu in totum ob-
tinet quāvis nihil possideat: nec in primis tribus casibus
absoluī dominus in parte quam possidet si vasallus nō
probat de parte illa. **P**e. de cer. **E**el breuius **H**m **J**ac. de
bel. Si inter dñm et vasallum de inuestitura sit contētio di-
cis est quid fiat. Sed quid si aliquis agnatus vasalli de-
functi dicū feudum ad se iure successionis pertinere: quia
paternum fuit et dñs dicit esse nouum. queritur quid fieri.
Et respōdet qđ aut agnatus est in possessione medietatis
vel partis feudi: vel cābium proprietatis noīe illius feu-
di habet vel alio modo probare poterit feudū esse pater-
num: qđ tunc obtinere debet. h. d. Et potest iste. §. tribus
modis intelligi. Primo quando agnatus est actor et asse-
rit feudum paternum: sed dñs dicit nouum. Secundo qđ
agnatus asserit feudum paternum. dñs autē negat se vllaž
inuestituram fecisse. Et his duobus casibus dic qđ agna-
tus potest petere partem feudi quādo partez possidet vel
cambium partis. Sed vbi non possidet dic qđ tunc petit
totū. vt in f. huius. §. Tertio dic qđ dñs agat et agnatus.
ideo pbat: qđ pro dño erat psumptio: vt. j. de gra. suc. feu.
§. si. et de p̄sue. rec. seu. in prin. Ja. de bel. **P**ERTIJS.
Subaudi etiam minoris dimidia. **L**ABV**G**ELD.
idest permutationem: vel qualibet cōmutationem. nā per-
mutatio est propriēspēi ad spēm. cābium autē etiam est spe-
ciei ad genus puta ad frumentum. et tunc sonat in cōira-
ctum innominatum. Et no. qđ h dñs potest accipere a va-
sallo vtile dñm. et dare in alia re directum. et sic permuta
re directū cū vtile: quod tene menti. **H**ABUERJE.
sed ad ipso dño. **J**USTIJS RAIJONIJBAS.
scilicet per pares curie vel breue testatū. et tunc non requi-
ritur iuramentum vasalli: qđ plene probauit. sed vbi pro-
baret ex cōiecturis regitur iuramentū ad presumptiōis
iuris et erroris adiutoriū. sicut in **C**ONSTITUTIJS.

b C. finali.
Possessio antiqua
presumitur habere iustitiam per
manentem. C. de
fide instrumentorum si solen-
ibus per Ly. et in
L. q. in primit. de aqua
plu. arcen.

c. **F**acere pro
bationem. Nota
pro dicto Bart.
in l. eos. ff. ð fal.
Andr. Barba.

iam partem possideret et probaret totum paternū esse: nam
in istis tribus primis casibus ratione unius partis obti-
net in alia parte in qua non possidet et forte iurando. im-
mo etiā nō iurando: ut dicam. i. in glo. que incipit: in rem
aliquā: ibi qđ non credo et c. In quarto casu in totum ob-
tinet quāvis nihil possideat: nec in primis tribus casibus
absoluī dominus in parte quam possidet si vasallus nō
probat de parte illa. **P**e. de cer. **E**t breuius **H**m **J**ac. de
bel. Si inter dñm et vasallum de inuestitura sit contētio di-
cīs est quid fiat. Sed quid si aliquis agnatus vasalli de-
functi dicū feudum ad se iure successionis pertinere: quia
paternum fuit et dñs dicit esse nouum. queritur quid fieri.
Et respōdet qđ aut agnatus est in possessione medietatis
vel partis feudi: vel cābium proprietatis noīe illius feu-
di habet vel alio modo probare poterit feudū esse pater-
num: qđ tunc obtainere debet. b. d. Et potest iste. **S**. tribus
modis intelligi. Primo quando agnatus est actor et asse-
rit feudum paternum: sed dñs dicit nouum. Secundo qđ
agnatus asserit feudum paternum. dñs autē negat se vllaz
inuestituram fecisse. Et his duobus casibus dic qđ agna-
tus potest petere partem feudi quādo partē possidet vel
cambium partis. Sed vbi non possidet dic qđ tunc petit
totū. vt in fi. huius. **S**. Tertio dic qđ dñs agat et agnatus.
ideo pbat: qđ pro dño erat p̄sumptio: vt. j. de gra. suc. feu.
S. fi. et de p̄sue. rec. seu. in prin. **I**a. de bel. **P**ER **R**ET **S**.
Subaudi etiam minoris dimidia. **L**AB **B**LAUD.
idest permutationem: vel quālibet cōmutationem. nā per-
mutatio est propriēspēi ad spēm. cābium autē etiam est spe-
ciei ad genus puta ad frumentum. et tunc sonat in cōira-
ctum innominatum. Et no. qđ h dñs potest accipere a va-
sallo vtile dñum. et dare in alia re directum. et sic permuta-
re directū cū vtile: quod tene menti. **H**AB **B**UE **R**ET.
sed ad ipso dño. **J**USTIS **R**AT **J**ONIBUS.
scilicet per pares curie vel breue testatū. et tunc non requi-
ritur iuramentum vasalli: qđ plene probauit. sed vbi pro-
bare et cōiecturis regitur iuramentū ad p̄sumptiōis
iuramentū et cōiecturis. **C**ontra **D**OMINUM **C**ONTRĀ **S**ALVATOREM
ta qđ tota sit eiusdem qualitatis vbi nulle apparēt note di-
uersitatis facit quod no. ff. de leg. iij. l. vxori^a. **T**S^b vnu^c
est mirabile. nonne dñs habet fundatam intentionem sui
per confessionem vasalli qui confitetur eum dominū: vnde
de de directo dñio nō dubitatur ex quo fundatur rei ven-
dicatio domini. vt. ff. de vſuſtruc. l. cuiuscūq;. **S**. i. Respon-
deo qđ dictū aduersarij est alterius nature vel forme quā
id quod intendit per suum aduersarium et venit ad ex-
tenuandū dictum aduersarij. vt ar. ff. de here. insti. l. he-
reditas. ad statum primum nunc ex tali dicto fundatur
actoris intentio: vnde per verbum opponentis non fun-
datur intentio proponentis nec econtrario. et ita intelligi
tur regula exceptionem obiectiōis: sed qđ sub eodem ge-
nere et natura cadit obiectio. tunc v̄r confiteri h̄z quid nō
simpliciter nisi cum protestatione loquatur. vt no. **D**y. in
C. nullus pluribus. de regu. iur. in. vj. r. **C**. de excepc. l. si
quidem. per glo. et **L**y. Quero vtrum sit differentia dice-
re partem an aliquam partem. R̄ideo qñq; non est diffe-
rentia inter partem et totum. vt legitur et no. ff. de leg. iij. l.
vxori sue: qđ dictio partis tunc est extensiva vſq; ad mini-
mum cespitem terre. satisq; est vt ipsum excludat ex pro-
prio significato. et tñ nihil excludit in effectu. Qñq; ponit
ur pro parte dimidia. vt. ff. de ver. sig. l. nomen filiarum.
S. portionis. et adde quod no. ff. de procu. l. pompo. **S**. si
his. Sed quando adiungitur dictio aliqua sufficit tūc et
minus qđ dimidia. vt h. et ar. ff. de leg. iij. l. cu^d filius. **S**. pa-
ter. et glo. in cle. i. in v̄b. aliqua. et in verb. terrarū parte de-
for. compe. et facit. l. domuz. ff. de cōtrahen. emp. Quero
vtrū magis presumatur pro feudo antiquo qđ pro nouo.
Respondeo sic: qđ magis presumitur pro factis antiquis
vt hic: **H**m **P**e. de cer. et probatur. j. de inuesti. in maritu^c
b facta. c. i. **S**. item placet. et. j. de gradi. suc. in feu. c. i. **S**. fi.
C Extra quero nunquid ille qui pretendit feudum anti-
quum debeat allegare nomen concessoris. tex. est. j. de ca-
pitulis extraor. c. i. **S**. si qua. vbi tex. sic ait. si qua inuestitu-
ra facta dicet: semper dñ nominare dñs a quo inuestitura

s. in alia parte in qua possessionem nō bz. Sed vnde pro-
cedit hoc q̄ in re diuisibili rōne vnius temporis presumaē
ius competere in alia parte. nam presumpcio est ex aliquo
antecedenti ad aliqd sibi cōnexuz verisimilis deductio si-
ue illatio. Sz h̄ nihil est tale. vt. ff. pro dereli. l. an pars. Itē
presumpcio que ex facto presumitur non egreditur ipsius
facti quantitatē vel qualitatez. vt. ff. de iii. aciuq; priua.
l. i. S. iulianus. z als videamus. Itēz non sequitur debeo
partem. ergo debeo totum. vt. l. qui solidum. in prin. de le-
ga. iij. z. C. de transac. l. si quidem. Itēz non contingit hoc
esse quod ab hoc sepe z plerunq; contingit ab esse. vt. l. nō
h. C. vnde cognā. Item in dubijs q̄ minimum est sequi-
mūr. R̄sideo spāle est in feudi s q̄ quando feudum consi-
stit in aliquo toto integrali totum presumitur esse feudum
rōne partis. Sed que est ratio specialitatis. Respon-
deo qz vnum extremum ipsius feudi est indiuisibile. s. iu-
ramentum fidelitatis. vt nota. ff. de vſu fruc. l. si cuius. in
prin. nam cum appareat de isto indiuisibili iuramento qd
concernat certam partem presumimus q̄ simplr fit iura-
mentum respectu totius feudi vt sic indiuisibile qd est in
vno extremo: generet presumptionez indiuiduitatis in al-
tero extremo. Item qz nulli apparent termini distinctiui.
argu. de lega. iij. l. caius. l. i. Item nō debet eadem res di-
uerso iure censeri. vt. ff. de vſu cap. l. eum qui edes. CSz
quare dicitur iuramentum indiuisibile. R̄sideo z emis-

Item si vasallus. *Via inter alias con-
trouersias est illa que
sequitur. ideo subsequenter de ea tractat. Ad summarium
intellectum attende usq; ad. §. si quis de manso. Si vasal-
lus possidet castrum noie recti feudi. dñs aut dicat eū no-
mine guardie possidere. domino incumbit probatio. et si
probauerit vasallus condemnabitur nisi vasallus probet
se legitime uestitum a dño postq; in guardiam ab eo ac-
cepit. domino yero in probatione deficiēt vasallo da-
tur defensio.*

C Admittitur
aduersarius. Ad
mittit pbatō viō
tū caſū ſing. b3
Ant. in. c. ſeri
ex de testi. et vi
alias limita
bes notabiles
r Ludo. in ru
rica de arbi.
C Sed an. Vi
nota. et elegā
glo. in. l. iij. ff.
ne in frau. cre. et
nota. in. l. cu3
ud. C. de teſti.
C And. o. iſer.
dde q̄ ſrīu t3
y. in. c. nullus
arib⁹. deregū.
r. in. vſ. l3 Bal.
Dy. t3 in aut. ſ
ppriaz. C. de
nū. pec. et adō
nō v̄ bñ dñm
mo o3 ducre
ſuā neceſſariā
fēſionē. vt t3
em Bal. in. l. i
xy. col. C. o. cō
l. iij. C. o. dona
nup. et addē ſi
tutū iuitat q̄fi
ē ad mitioze
nā nō venit il
q̄coſteſ q̄d ad
deſeſionem
neceſſariā fecrit
notabiliter di
Bal. in addi
pec. in ti. de cō
et pdcō bal.
le ter. l. is qui
grefſorē. C. de
ra. et vide q̄d
tur deſenſio. Idem eſt dicendum ſi vasallus di
xerit ſe nomine recti feudi poſſidere. dñs autē
dicat ſe pro pignore dediſſe. vide lſ. am. Quidā
miles poſſidet caſtrum vel alia rem nomine re
cti feudi. dñs dicit q̄ ſibi dedit noīe caſtaldie:
querit cui deſ pbatio. Rñdet q̄ dño. et ſi po
rit pbare. tunc ille quitz. dño o3 reſtituere niſi
vasallus q̄t p pares curie vel p breue teſtatu3
pbauerit ſe a dño iuſtū noīe recti feudi po
illud a dño noīe guardie fuſcepereit. dño v̄o nō
probante daſ iuramētū vasallo. et hoc vſq; ad
S. vlii. Ja. o. bel. In tex. ibi. p feudo. ſ. recto vel
pprio ſeu x̄o. Ibi et ſi poterit ſe dediſſe p guar
dia. Bicas b3 Dy. i noīe guardie. Ibi p bare
ſ. i ſrīu poſtq̄ ſeudū accepifſet r̄c. Ibi tūc illi
us. ſ. vasallī. Ibi deſenſio: ſz cū iuramēto. Ibi
poſtq̄ i guardia. Ex ordie iſtag pbatonū ele
gāter no. q̄ poſt diſiſita teſtificata teſtū dñi p
bātis q̄ p ſeudū caſtaldie admittit aduersari⁹
ad eneruādū talia teſtificata pbatō p poſteri⁹
fuſiſſe pcessu3 i ſeudū rectū. Et ē rō: q̄r iſte vlti
pbatonēs nō excludunt p x̄itatē pcedētū po
batonū aduersari⁹. vi. ff. de rei v̄. l. officiū. Ad
de aliū caſu3. ſ. q̄n reus nō fuit admissus ad p
bandū: ſz plensi partiū vel iuris dpoſitiōe fuit
priu3 admissus actor ad pbatō ſuſpēſis iteri3
pbatonibus rei. nā tūc nō obſtat reo dediciffie
teſtificata actori3 ēi ſup directo ſrīj. vt p3. i. d.
l. officiuz. et iſte ē verus caſus illi⁹. l. notabilis.
S3 nūqd t3 ſnia ſi iudeſ noluit admittere po
batonēs. Rñdeo ſic. ff. o edē. l. argētari⁹. S. cum
aut. Quid ſi iudeſ diuiſit pcessu3: q̄ tulit ſnia3
qbusdā et reſtaſiōib⁹ publicatj. et qbusdā nō pu
blicatj q̄ forte ali⁹ recepat iudeſ mādato ſuo in
alia terra. Rñdeo idē t3 cāe q̄tinentia diuidaſ:
tū ſi ſup toto pñūciat valet ſnia. et o3 appellari

b dic vt dixi. C. de sen. l. platā. S3 an' publicatio testiū dat aliquas vires attestatiōibus quo ad perpetuā rei memorīa. dic Īnno. q̄ publicatio n̄l fac̄ nisi qd̄ p̄ prius nō erat autēticū post publicationem erit autēticū. et valeat iter personas inter quas actū est et qñ ad idem agetur de fide instru. inter dilectos in nouella. et dic vt dixi. C. de re iud. l. gesta. Quero qualiter p̄sumat teudum reciū. R̄ndeō: qr̄ non erat datū ad certuz seruitiū qd̄. s. nō datū ad cerū seruitium p̄prie rectū feuduū appellat. Sed si esset datū expresso merito vel seruitio castaldie n̄c nō esset feuduū reciū. vt. g. de feudo castal. c. i. Itē no. h q̄ iudex dabit terminū et iponet onus pbadi probare debent. ergo si iponet onus probandi nō probare debent grauar et ipsum et posset appelleare. Oppo. et v̄ q̄ si vasallus fuerit conuictus de mēdacio nō possit postea vti beneficio: qr̄ beneficia mendacibus euacuātur. ff. de fideius. si dubitef. s. i. et hoc apparei i exceptio. nō nu. pecu. au. cōtra q̄ propriā. Itē negans similitudine est sub trahēti. vt. ff. ad. l. fal. l. hereditatiū. s. fi. So. cōsidera: qr̄ negationuz quedaz sunt que possunt b̄re in suo tractu t̄pis mendaciū et veritatē sicut est h. H̄az considerato presenti statu: qr̄ qd̄ fuit castaldia nunc est feuduū reciū nō est negatio falsa. nā nō d̄r eē tale q̄ non p̄seuerauit tale: vt ff. de acqui. pos. l. si q̄s ante. Quedaz sunt negationes que semel false semp sunt false. et d̄ his loquunt̄ cōtraria. et ff. de proba. l. cū de indebito. vbi p̄z q̄ beneficiū p̄sumptiōis tollit p̄ prauita

tem negationis. C. Oppo. ad idem et virgo negans se possidere taliter qualiter aduersari in tendat coniunctus de medacio priue possesioe: ita quod non suffrageat eius dominum vel quis. vt in auerse de trien. et semi. §. penul. Sol. ibi negavit substantia possesiois habere ei⁹ qualitate: vel hic negando dixit verum: ibi mendaciū. Et faciunt ista ad quoniam de eo quod negavit se occidisse quod coniunctus possit probare quod ad suam defensionem fecit. nam negando se occidisse intelligit negare eo modo quo proponit. l. vt puniat. et sic non est sibi contrarius fīm. And. deiser. quod tene menti. Quid econtrario si confiteat se fecisse homicidium: sed ex interuello postea vult interpretari suam confessionem et dicere quod iuste fecit ad sui defensionem nunquam potest: dic ut extra debet accusare. c. cum dilecti: ubi vir probari potest: nec enim vir super iure respondisse. i. contra ius se fecisse: quod nec de interrogari de iure: ut non in loco ornamentoz. de aur. et ar. lega. Quero utrum post conclusum in causa possit deferri iuramentum. Respondeo non. ut non. Ann. de causa pos. c. pastoralis. Sit in post conclusionem est lata sua et est appellatum potius suppleri omissum. ut non. in. l. i. in p. n. ff. de ac. emp. nam in causa appellatiois oes errores purgari possunt quod causas causae concernunt. ut non. ff. debet appellare. l. creditor. §. iussus. Quero utrum ubi numerus testium est statutus per numero et seu forma substantiali ipsius actus vel probatiois eius possit suppleri per iuramentum vel per extraneous conjecturas. Respondeo non: imo per testes substantiales de probari: ut exponendo tex. no. gl. ff. de leg. iij. l. cum querebam. Quero de suspicioibus quis sit eos effectus. Sol. distingue inter temerariam probabilem et magis probabilem seu volentiam: prima nihil operatur: secunda facit iudicium. tercua facit violentam presumptionem. In criminalibus ratione

pani non in locura: ut nec tunc nec locura modera-
ta: rōne tertie fiet tortura acerrima: s̄z in ci-
uilibus deferit sacramētū. Quero qd de fama.
R̄deo si est apō bonos & graues presumit ex
iustis idicij nata & iuuat vnū testē de veritate
deponētē ī cāis ciuib⁹. Sz si ē apō leues p̄so-
nas q̄ sit effect⁹ ei⁹ dic vt no. p̄ bar. ff. d̄ q̄st. l.
de minore. S̄. torīta. Et sic duplex ē fama. l. for-
mis & vestita idest cū cā & rōne q̄re p̄p̄ls ita fa-
mat. puta q̄r fugit iculpatus & informis de qua
nō pōt reddi rō vñ nata sit: q̄ plus valet ad ab-
soluedū q̄ ad p̄dēnādū. arg. no. ff. de pac. l. ta-
le pactū. in p̄n. & de ierro. ac. l. i. Bal. zc.
Similiter No. hic ar. q̄ si creditor
emitt pignus definit eē pi-
gnus nisi ēet emptio simulata: & de simulatiōe
q̄staret p̄ canonica iudicia. Ex q̄ro nūqd ad iu-
dicē secularē spectet cognoscere de vsuris & de
pigno. R̄deo. index secularis pōt cognoscere
de vsuris q̄n cā vsuraz icidit actiōi pignoran-
tie: q̄r diabolicum ēet dicere q̄ iudex secularis
nō posset plene cognoscere iter laycos & pigno-
raticia actiōe: secu; si p̄ncipalr & p̄ se moueat ur
q̄o vsuraz. El duerte vt intelligas: si pignorauit
tibi rē pro cētū & nō est dubiū de q̄sūitate mutua-
ta: sz d̄ fructib⁹ redaci ex re quos creditor pre-
tēdit sāq̄ lucy forj. iudex secularis tūc cogno-
scit. vt. ff. de sol. l. ticia. Sz si petiſ. q̄ci⁹ rescindi
tāq̄ vsurari⁹. & h̄ negaſ: q̄r nō appet q̄ sit vsu-
rarius ex sua q̄litate. m̄c ecclastica ē cognitio.
vt no. xi. q. i. i sum. d̄ in. dispēdiosaz. i cle. & c. i.
de vsu. p̄ Pau. d̄ lia. Itē d̄ reatu vsurarioz nō
cognoscit iudex sclaris: sz d̄ p̄puto siue calculo
vsuraz m̄ h̄ quosdā. Sed nūqd p̄p̄ls possit
Bal. super Feudis. b. iiii

c. si p̄stituta de in iuste. resti. quod dicit esse singu. nota. a. C. In nouella. Et tunc incides qd p̄tinet ad eundem iudicē. qm̄ est accessoria sue iurisdictio: securis si nō eēt accessoria illius iurisdictio: s. ex ordine p̄tinet ad aliud tribunal. vt in. c. tua. de ordi. cognit. c. si. S. En. q. iquisitor vñurare p̄mitatis facit extorta resti. vt no. C. L. ad. l. i. illia de vi. l. si qd ad se fundi. Et h. est spalei in dice ecclasticā: secus in iudice seculari: qz criminis p̄cessus nec tedit ad p̄secutio nē ciuilē. q. p̄t. Et h. est q. nō p̄t iustificare reatum vñuraz. vt no. C. de vñuris. auē. ad hec. nec ipse dī iurisdictio ecclasticas quin possit adiri. Sed iurisdictio seculare souere et repellere rebelles metu pene quare non p̄t. Rñdeo: q. est alterius p̄ncipalitatis iurisdictio: certe ex hoc se queret q. vna in alteraz nihil posset. ff. de ma. l. apud eum. Ecclesia enī sibi fecit istud statutū sa uore aiāz: qz laici sunt nimis fauorabiles vñuraz: nimirū qz coz dulci facinore mūdus su stet. ff. de pig. l. si fundus. in f. l. si cōuenient: de pig. ac. p̄t. l. cōcur. et vide qd no. ex de peñ. als de deposito. c. i. in nouella. Ex no. q. c. i. de eq. tate canonica singularis possessor possit queniri vt soluat vñuras vel rez dimittat: qd est p̄tra iuris ciuilis regulas. in si sunt plures possesso res qibet pro parte est quenienti. et nō vñus insolidus eligendus. vi. C. de cōue. his. debi. l. i. Em vñam mirabilem et singularē lectu. lib. x. de quo etiam per Ann. in. c. qz frustra. ad f. d. vñ. Et idē si multi emerunt de rebus obligatis ad collectiam: qz quilibet teneat pro rata. C. de bi. ciui. l. apud. li. xi. si tene meti. Extra no. q. aliud est interesse: aliud vñura. Et interesse venit in muuocuus iterest. casus est no. extra de foro compe. c. dilecti. ff. de in iuste iurā. l. nū. mis. et no. C. de sum. tri. l. cunctos. nō tamensuf sicit confessio sup interest facita in cōtractu mu tu. vi. no. ff. pro socio. l. societ. qui in eo. l. f. ff. de preto. stipu. Item nota q. species nos recipit vñuram: vt dixi. l. i. C. de vñuris. circa quartā colū. sed quantitas sic vel species ad quātitatē redacta. vi. ff. de vñur. l. i. s. fideicomissi. q. si auro. et ideo pecunia in sacco deposita non recipit vñuram. Et qz gl. non trascrībo nisi vbi addere debito. ideo quaifā oppositioes et solutioes omitto. Quero an protoneta teneatur in subdiuiz ad restitutione vñurā. glo. innuit q. sic: l. si scientie. ff. ad. l. pompo. de pari. sed falsus est: qz rogatu debito operā p̄testit. ideo liberatur: ar. no. C. de copi. lib. l. si quā. Fuit qd de scō an de causa vñuraria possit in arbitratioe compromitti. Et dicendum est q. au copromittitur de dolo preterito ipsius vñurari et valet copromissum. Aut de dolo futuro. et nō valet copromissum. vt. ff. de pac. l. si vñus. S. illud nullaz. Idē si dolus preteritus radices tēdat ad futurū. qz tunc non valeret copromissum tanq; in fraudē vñuraz factū et vide ad hoc qd no. extra de arbi. c. contingit. xcvi. di. bene quidem. Fuit etiā questiū si ep̄s interponeret autoritatē vel face re p̄ceptum sup aliquo iſtio. virz per h. ener uel ordinaria cognitione ipsius ep̄i. Et dicas au dacter qnō: qz illud quod fit sine cā cognitione non p̄mitat veritati. vt. l. si iudex. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. z. ff. de ioffi. testa. l. filio. q. p̄tra tabu dēre. recōdui. q. nū dicamus. vñ. sed nunq; incideret. et Bal. in. l. quotē. C. de iudi. l. ticia. ff. solu. mati. ergo multomagis p̄ via cōpositiois. Et qz nō possit copromitti in arbitrio de spirituali. c. sup eo. de trasc. tri. p̄t in arbitratioe: vt. l. and. in nouella. et hostien. in. c. exhibita. dererit permūta. al legat. c. per. iwas. z. c. contingit. de arbi. Bal. de pace p̄stā. in glo. in verbo posse

tiones. et t3. d. Pet. de anchā. in p̄filo incipit. Ita. q. dubia facit. c. contingit. qd notat bal. in. l. i. de cōtes. Tamen in p̄ru vñ qd nulo possit copromitti: sicut si p̄stituto dictat qd oēs cause copromittatur nō venit cause sup quib; nō p̄t transfigurit est cause tutela. l. in eos. ff. de tutel. tum qz cōstitutio loquens tum per vñba gñalia nunq; includit ea super quibus statutēs disponere nō possent. l. lucius tici. q. iperatoz. ad mūni. Sed statutes non potuerunt statuere qd cause spirituale copromittatur. qd nō possint determinatio. cal. in p̄filo. sub titu. d. p̄filo. xvij. et catus. i. c. cu es. d. testa. scđo. qz laci debilita rent p̄ hoc iurisditionē ecclasia sticaz. qz inferior nō p̄t supiore in cle. ne romani. de elec. tu. qz caute matrimoniales debet terminari p̄ discessos iusta. et ita. qz feudū. qz in tempore vñ hic. Etia si qd secedet pri monii suu. et tu. nō venient futura: vt no. ff. de cōdi. t demō. l. nā ad ea. Si qz dicit in feudo si bi obliuici mens idem ac si expiraret fines agri dicit ac. de leg. catus. l. q. de libe rali bic p̄alle. Qd nō est in arbitratioe nō pot qz super cā mīmō. qz non p̄t aditus alium: tūc accedit agro. qz qz duo suu. et vñu facit ad cōalterius vñ cōce cōce vñ cōce suu altez: t sūl vñ p̄pato vñ p̄ba. tuu altez. vt. ff. de ser. rusti. p̄c. l. i. q. h. b. h. l. C. de pba. l. h. c. de ac. q. posl. p. p̄c. ratoem. Adde qz plura sequuntur vñm rei qz rē. ff. de vñfr. sed t. si qd. q. p̄pactatio.

a. C. q. c. i. inter patres. Et. l. sum dus de fundo i stru. vbi dicit gl. qz noī collecti. na aplu signifi catu habent qz noī simplicia. tñ in feudo: dic liberalitate etiā ad insulā trahi. ue sit qd facti si ue iuris p̄t vñ ris cognoscere et vide ibi: t vide bal. in. ca. ex l. i. tangit ista. q. vi de bal. in. Rub. extra de iud. i. d. tre Barba. d. C. q. f. fundū manūs ple nam p̄pactat b. vt. no. m. l. i. ambiguo re. dub. C. de trāfa. l. si p̄fundō. cy. qz est p̄batum in plena mā: se cūsi sū in sempore vñ hic. Etia si qd secedet pri monii suu. et tu. nō venient futura: vt no. ff. de cōdi. t demō. l. nā ad ea. Si qz dicit in feudo si bi obliuici mens idem ac si expiraret fines agri dicit ac. de leg. catus. l. q. de libe rali bic p̄alle. Qd nō est in arbitratioe nō pot qz super cā mīmō. qz non p̄t aditus alium: tūc accedit agro. qz qz duo suu. et vñu facit ad cōalterius vñ cōce cōce vñ cōce suu altez: t sūl vñ p̄pato vñ p̄ba. tuu altez. vt. ff. de ser. rusti. p̄c. l. i. q. h. b. h. l. C. de pba. l. h. c. de ac. q. posl. p. p̄c. ratoem. Adde qz plura sequuntur vñm rei qz rē. ff. de vñfr. sed t. si qd. q. p̄pactatio.

b. C. q. c. i. inter patres. Et. l. sum dus de fundo i stru. vbi dicit gl. qz noī collecti. na aplu signifi catu habent qz noī simplicia. tñ in feudo: dic liberalitate etiā ad insulā trahi. ue sit qd facti si ue iuris p̄t vñ ris cognoscere et vide bal. in. ca. ex l. i. tangit ista. q. vi de bal. in. Rub. extra de iud. i. d. tre Barba. a. C. q. c. i. inter patrem. Quāvis aliud sit i vñfr. cuario: nā distinguit in eo an incremētū sit latens vel apparenz: vt. ff. de vñfr. l. itez si fun di. S. item hinc. Sed qz est rō huia. Rñdeo qz plus est p̄cedere p̄prietatē seu dñm rei saltez vñle qd h. vñfalus si p̄cedes sit dñs als para tur cā p̄scribēd: vt. j. de inuesti. de reali. scā. c. i. q. i. qz p̄cedere vñfructū. Et p̄pea glo. j. que ē. ff. de leg. l. de qbus vñi trahit ius scriptum ad noī scriptū: si loquere se fedatariū iū ma le diceret p̄ h. S. Idē forte posset dicit de ep̄hi teota cum ē transeat in cū vñle dñm: vt. ff. si ager vec. l. i. in p̄n. t. in si. Sed poter ibi pone re casuz seu exēplum de. S. predictis modis. j. qz fuit p̄ia cā amit. bñf. in. c. C. p. naz. l. cauef qz idē iude iudicium de eo qd accedit sue ac crescit qd ē de p̄ncipali. vt. ff. de pac. do. l. iter soez. S. c. i. inter. So. ibi loquitur dō augmēto cōuenitāli hic de emergēti in quo oēsens p̄tuū non repertit. Scđo op. de. l. i. q. C. d. iure ep̄hi. vñbi empomemata. i. melioratiōes pertinent ad emp̄bitotā iure vñlis dñj. So. ibi loquitur dō his que intra tē sunt b. d. his iure vñta rēsūt. Usi bñ p̄cedo qz si in isto māso vñfalus edifica ret castrū qz illud castrū iure vñlis dñj pertine ret ad vñfalus dūrāte feudo: qz est augmentum intr̄nsecum: led secus ē in alluūtōe feudo. Nā nā seudi ē sicut nā agri limitatiō: sicut nā lacuū et stagni qz nō accipiūt extēsum augmētū eo qz h. t. terminos restrictiōes: vt. ff. de hēnd. emp. l. rutilia polla. Et limitatio dō: limitare suas extremities exclusivas: vt. ff. extēsum nō: vt. ff. de ac. re. do. l. in agri limitatis t. l. lacuū et stagna. Et ē rō qz vñs vice p̄stal seruitiū cōmē suratū: vñ qd augēt in hūtō nō augēt in bñficio ex nā p̄portionabilis seu correlativez et ex nā cāe et effectus vi. j. b. q. ar. bel. depo. t. i. in si. qz cā semp cōmensuratiōnū causatum cōmen surabile sibi secus si nō sit p̄portionabile vt no. t. C. de q. l. i. l. t. i. l. C. de ac. q. posl. p. p̄c. ratoem. Adde qz plura sequuntur vñm rei qz rē. ff. de vñfr. sed t. si qd. q. p̄pactatio.

C. Possessioe. Vide q. notau ad bar. m. l. si co loni. C. de agri. et cōsi. ibi plene. vi de oto. iii. q. ibi. p genitores suos: vide qnotau in l. c. scūr. C. de agri. et cōsi. lib. xi.

d. C. aqua flu minū. Si vñfalus h. molendi nū: an dñs pos sit edificare aliō vide bart. l. i. q. sicut. ff. de aqua plu. ar. in. eo. q. ibi per bart. in. l. s. ff. de dam. in fec. dic. pe. t. ibi vide q. not. jo. de zinol. And. Barba.

a C. S. i. Namq;
nec didi nec ad-
iudicari pnt in
coione remane-
re necesse e. Si
autem adiudica-
ri possunt adiu-
dicabuntur.

b C. & de vesti-
bulo. Nam qđ ē
valde modicū i-
diuisibile repu-
tat. Impribile.
n. est qđ modicis
sumum est.

CBar. format
q̄onem in clusa.
An possit fieri
clusa in flumine
publico: vid̄ bar
eo. in l. fluminū.
ff. de dā. infec. &
casus singularē
fm̄ eum in l. pe
f. f. ff. de acq. re
do. & plenius i. l.
quominus. i. xi.
q. de flu. & istam
ptem ēt t̄z Bal. i
l. manifeste. C. d
ser. & aqua: s̄z cō
trariū t̄z ibi Jac.
de bu. & idē bal.
in repetitiōe ru
bri. ff. de rerū di.
ibi omnino. An
dre. Barba.

d C Inseparabi
liter. Secus in
nō pñxis: et in
arboribus q̄s ex
cidere nō potest
ff. so. matri. l. di-
uer. r. l. si fundū
vide And. bar.

e C. C. de rei vē.
Sed secus vñ in
nā cōnexis vt in
arboribus quas
excidere nō po-
test:yt. ff. so. ma.
I. demonstratio.
q. si fundum.

SC Possit tolli.
Vide bal. q meli
us loquit in. c. i.
q. si vasallus i. t.
hic finis lex cor
ra. vbi dicit qd
hoc al's dubita
uit z. l. si. q. em
por. C. coia. dle.
si q legauit mo
lendina; an veni
ant molendina
q non br maci
nas dicit Bald.
qd attendis cois
modus loquen
di: tu dic q si de
illo no constat ve
niant na tex. no.
in. l. z si non tm.
q. infecti d auro
z arg. le. dicit q
appellatione ar
genti facti venit
argentii infecti
ita nuc appellati
o molendini:
facit tex. singula

sunt q̄ pars prediorum sunt cum aliis eoꝝ
nō sit publicus sed privatus. Ita q̄ s̄m q̄sdāz
nisi eēt prescripta publica consuetudo vicinoꝝ
cui eēt standuz; vt. C. de aque ductu. l. vsu aqua
li. xii. possunt dicta aqua in totū in suis predijs
absorbere; vi notat bar. in. l. i. §. sicut. ff. de aqua
plu. ar. Hoc est ergo dubitari vix vasallus pos-
sit dicta aqua cōuertere in predia sibi concessa
ita q̄ ad inferius molēdinū dñi nihil perueni-
ret; quod nō credo; q̄ non est verisimile dñz ita
cessisse. ar. ff. de ser. vr. pre. l. qui binas edes.
Et noꝝ in isto duciu aquaz non solū inspici-
mus p̄ncipiū aque sed etiā loca vnde decur-
rit; et ali eos et meatus vnde transit et verutissi-
num aqua cursum et s̄m eoꝝ qualitez de vsu aqua
adjudicare debemus. Adde qdno. ff. de v. ob. l.
si sub vna. §. si q̄s viā. s. q̄ ille qui p̄mittit so-
lam patientiā nec per alia verba p̄stiuuit serui-
tutē nō videatur seruitutē constituere sed se p̄so
aliter obligare. Quero qd si inter domū feu-
dataria et domū dñi est vnuſ puteus tñ cuius
q̄ nō sufficit vtricq; quis preferet. et videtur q̄
q̄s tanq̄ maioꝝ partē habēt hz. n. domū al-
eram pleno iure et i altera hz nudā p̄petatez.
ar. C. de do. l. sancimus ip̄n. Tu dic de puteo:
ff. cōi diuidū. l. iiiij. §. i. De aqua autē latio
i dic quod dñz diuidi mēsuris vel tibis ut tā-
ū capiat vnuſ q̄sūm aliis. ff. de aqua plu. ar.
l. i. diē de aqua quot. l. lutio. Quid si quedaz
olareola ē in medio. Respondeo per cordulaz
diuidi dñz et dimidia versus dñm est dñi; alia di-
midia versus vasalluz est vasalli; sicut inter du-
os p̄prietarios iuxta noꝝ per Bar. in. l. fin. de
pā. infec. et gl. insti. de rerum diui. §. isula. Et h
i patiſ diuisionē aliquā enīz ē ita modica q̄ di-
uidi nō pōt et tūc idē est de ea qd o vestibulo.
ff. qmo. l. si vi certo. §. fi. ff. cōi diui. l. arbor. §. o
vestibulo. Hoc q̄ vasallus facit clusam sup
emphiteoticū torrēte quero cuiusq; erit ipsa clu-
sa Bar. format q̄onem in clusa facta in flumi
ne publico: et dicit q̄ est facientis in. l. fluminū
de dā. infec. Tu dic q̄ in flumine publico supsi-
cies est faciētis qd apparet; q̄ clusa destructa
nullū ius retinet in flumine nisi ius reficiendi.
et ita seruat p̄suetudo. Ex his sequiſ superficies
dicte cluse quo ad vtile dñiū ē vasalli; sed ipsa
substātia cedit aree quo ad nullius directū dñi
ū. Hoc q̄ vasallus ex torrēte vel fossato dñi
per prediū feudale duxit aqua in p̄prium pre-
mium ipsius vasalli longissimo tpe; postea fini-
ū ē feudi: nūquid intelligatur hoc ius prescri-
bitur. Nōde nō: q̄ hoc fecit rōne dñiū ex quo
p̄uertere poterat aqua de fundo in funduz nō
rōne prescriptionis ar. ff. de vsuca. l. sequiſ. §.
lana. Itē q̄ qñ superuenit contraria ratio pre-
teriti vsus: extinguif̄ vsus. Itē hic operaf iter
ciso mediū: vt. ff. de serui. rusti. pred. l. tria p̄dia.
Itēz de hoc. j. de iuesti. de re. alie. fcā. c. i. §. qd
ergo. Extra quero nūqd dñs possit mihi coce-
dere areā iure feudi: et q̄cqd ibi edificauero iu-
re p̄prio Bar. dicit q̄ non in. l. i. §. i. de superfi-
cie ad hoc facit. ff. de ac. et obli. l. obligationum
fere. §. placet. In cōtrariū facit. ff. que in frau-
cre. l. pe. §. fi. als est. l. fi. et effectus in hz q̄ si
nito feudo liceret hēdi feudatarij eleuare edifi-
cium nisi dñs paciceretur cū eo vel yellet solue-
re ei estimationē edificij vt. j. ti. hic finitur lex d
inde incipiūt p̄suetudines regni. c. si vasallus
et ibi videoꝝ. Mā non cogiur vasallus vēdere
rudera si nō vult vēdere; sed vti materia ista q̄

d nō cessit solo iſeparabiliſt⁴. Qꝫ qſicūqꝫ vellet ēt
durāte feudo pót eleuare edificiū dumtiū legez
non offendat. ff. de lega. i. l. cetera facit qđ no.
e L.y. in. l. i. C. de rei vē. ⁵Ego tñ in emphiteota
putabā qꝫ vbi per defectū generationis et non
p culpā finis éphiteosis edificiū possit tolli f ni
ni soluaf edificij estimatio non dico edificij in
corrupti sed quātum valerent rudera ab edifi
cio separata p. l. in fundo. ff. de rei ven. Nisi di
ceremus et melius dñm teneri actis neg. ges. qꝫ
re ipsa negotiū suū est utiliter gestū et factus ē
locupletior. Et istud eēt verū sine dubio si eēt p
dium p mereale. i. alteri dñho vendēdum vel vt
puto vnius vel alterius de duobus socijs non
ipsius cōe. vt no. ff. de neg. ges. l. ex duobus. et
iō p rato dñ haberi vt no. ff. de neg. ges. l. pom
g ponius⁶. S̄ ad h̄ posset rñderi. qꝫ non gessit
aio obligādi aliquē. Itē ex quo vult dñm pati
qꝫ tollatur edificium nō dñ ultra grauari: vt. ff.
de neg. gest. l. sed an vltro. S. i. Secus si eēt ta
lis expēsa utilis que nō posset abrādi. d̄ qua lo
quit H.y. l. pōponius. S̄ nunqd aqua per se
ipsum defluens possit inducere prescriptiones
vel consuetudinē. dic qꝫ non: qꝫ nō est res aiata et
per rem inaiataz nihil nobis acquirif: vt not.
insti. per quas psonas nobis acq. S. idē in gl.
ita qꝫ nō est alibi. Oportet ergo in prescriptio
ne aliquem vſuz intercessisse quo p̄cipitato suf
ficit aquā p se fluere vt. ff. quēadmo. fui. amit.
l. qui fundū. In consuetudie etiā sufficit qꝫ ha
buerit initiu a multis videntibus. Nā postea p
ficiit solo t̄pis cursu: vt. ff. cō. predi. l. venditor.
S. si q̄ stat et facit qđ no. p H.y. ff. de x. ob. l. cum
h lūus⁷. Extra no. aquā publicā nō posse p̄uatā
fieri: vt. C. de aqueductu. l. diligēter. li. xii. Itē
si p̄nceps pcedit alicui priuilegiū faciendi mo
lendinū intelligitur sine iniuria alterius eo. ti.
l. si quis. Itē qꝫ quis tenetur mūdare de facto
suū riūū per sua predia decurrentē. l. i. eod. tit.
vbi dicunt doc. Itē auferre aquā quā ipse ipo
nit non qꝫ per seipsum oriuit: vt. ff. cō. predi. l. re
fectiōis. S. f. z. l. i. S. f. ff. si vſuſr. pe. Quero de
fluminib⁹ vtrū veniant in p̄cessione feudorū
regaliū: si forte imperator concedit vſqꝫ ad ta
le flumē vel de tali flumie vſqꝫ ad tale. De hac
dictiōe ad t̄ vſqꝫ et de qōe p̄posita sentit archi.
qꝫ vtrūqꝫ flumē veniat. s. vii incipit et vbi finit.
De dictiōe ista ad sat p̄ dici qꝫ ē dictio adiun
ctiva de h̄ no. Arch. xiiij. q. i. c. eccalīs et tibi dic
arch. qꝫ fines sunt d̄ ipsa terra terminata. Itē di
cit qꝫ i diuisiōibus regnoꝫ veniunt et cedūt flu
i mina publica vbi vid⁸. Extra no. qꝫ i regalib⁹
seruitutib⁹ p̄scriptio nō pcedit ex ciuili posse
fide: qꝫ res qꝫ est inanimata nō prescribit. vt. ff.
d̄ publi. si ego. S. de vſuſr. p Bar. insti. de act.
S. eque p Ja. bu. Sed an p̄cessio aqꝫ ex fonte si
ue ex castello ducende possit fieri sine titu. Et ē
ar. qꝫ in seruitutib⁹ sufficit pro rōne volūtas
etiā nō expresso titulo vel cā: vt. ff. si serui. ven.
l. si quis diuturno: et hoc in traditiōibus vel qꝫ
si. Sed in promissionib⁹ requiritur cā. l. ij. S.
circa. ff. de excep. do. fm Old. et vide quod no.
ff. de serui. vr. predi. l. si edes mee: per Eſcur.
Pone quidaꝫ habebat quatuor molendina in
eodem flumine vt in flumine ticini vbi sunt mo
lendina lignea et duo erant vetera cuꝫ macinis
et duo erant noua in quibus macine non erant
apposite: facit in concessionem per hec x̄ba. cō
cedo molendina que habeo in ticino: queritur
vtrū nomine molendinoꝫ intelligentur ea in
quibus

is in l. vestimē
cō. o. ti. vbi ap//
ellatione vesti-
menti venit vestis
mentū in tela co-
ita. vide qd h̄z
n. c. in nrā dēre
rip. vbi scđe lit
re debent face
re mentionez de
ceptione in ca-
onicum: l3 ad/
uc non sit pse-
utus bñficium
eclesiasticū & ē
bñficiū ibi qz
es est incep̄ta &
on est integra.
lnd. Barba.

C. I. Pompor
us. Et istud ē
rūper. I. si fini
s. prouide. s.
da. infec. vbi
actiens q̄s ge
negocii con
platiōe sui r
i om̄odi nū. p
it actiōe nego
p gestor: qz
in contempla
tione alteri⁹ ge
um videbatur

D. l. cu seruus
xtra no. q va
iter p sentien
p cni sup aq
ublicis ad mo
dina defluen
us vel alio aq
fluctu. ff. co
u. pdi. l. vendi

Ibi vid. Di
Archig. dic
vslq adiuncta
iversitati vel
igno vli ponit i
nsue. d. le. iq. l.
tronus. g. i.

a Commissam. Nota q̄ in mā penali appellatiōe mollendini: non venit molendum qđ est in fieri vnde dī esse completum facit si qđ impetrat re scriptum super beneficio qđ vocat per contractum matrimonium: & sunt contracta in spousalia modo b3 locum rescriptum ita dicunt dñi de ro. de

quisbus nōdū sunt impositae mole. Hec quistio
fuit de facto papie sub alijs terminis: nā dictat
statutū q̄ nemo possit extrahere molendinū de
ticino in padum sub pena amissōis molendini
ac centū libraru: modo quidam fecerūt cōstrui
molendinū nouū eo usurpatione non in ticino: s̄z in
pado: t nondū impositis macinis per ticinū
duxit ipsuz i padū: inquirerebat contra eū: fuit q̄
sitū qd iuris. Dicebat q̄ incidit in penā q̄ mo
le non sunt pars substantialis sed instrumenta
lis sicut: nec asina molēdinaria: qd p̄z q̄ nō sūt
eiusdem speciei. ff. de fun. instruc. cū delaniōis
§. asinā: nec dī quid minus perfecti⁹ essentiali
perfectione: eo q̄ careat instrumēti⁹: vt not. ff.
de vſu fruct. l. sed t si quid. §. proprietatis: sicut
nec psalteriū dicitur imperfectū licet careat cor
dis. In contrariū dicebat q̄ in statutis pena
libus t odiosis debemus recipere ethimologi
az tanq̄ ppriū significati⁹ vocabuli. Est. n. et
himologia resolutio vocis i propriū effectū rei
q̄ demonstrat: vt. ff. de v. sig. l. tigurij. t. l. vt al
phenus. §. molēdinū dī a molēdo t sic signifi
cavit statutum eius in actu sine alia indigentia.
Bixi propter destinationē edificati⁹ ac ēt pro
pter ethimologiā vocabuli penā nō fuisse com
missa * ar. ff. de pig. l. debitor: t. ff. de le. i. l. cete
ra. in fi. Quātū nō ad principale quesitiū videſ
inspiciendus cōis vſus loquendi. s. vulgaris.
ff. de le. ii. l. lib. oꝝ. §. q̄ tñ cassius. Et licet hoc
sit extraneū a mā nostri. §. tñ adiūxi q̄ als teri
gi' aliquid de mā molendinorū. Et faciunt ad
statuta que loquunt de gabellis reddendis de
molendinis que statuta intelligo de reddenti⁹
bus fructum: nā vbi non est cōmodū ibi nō de
bet ēē onus t maxime q̄ pcedat a reipublica.
Extra quero: tres habent molendinū: duo iui
to tertio locat pro. xx. tertius vult de parte sua
puta. xv. queritur qd iuris. Nō video nō tenetur
cōsentire^b precio conuento per duos sed equo
precio. l. per fundū de ser. rusti. pre. ff. Etsi nol
let ipse locare sed molere: posset illud facere p
parte sua non ipediendo tñ alios in locādo p
tem eoꝝ: vt no. C. de sac. san. ec. l. iubemus nul
li. in glo. que incipit: vt vna pars in fi. alias p
uocet ad diuisionē^c. Extra no. q̄ vas fluminis
est alueus t iō aqua suu: cōtinente sequit. i. al
ueu: de penu. leg. l. nā qd liquide. Alueus ha
bet se ad flumē perpetuu: sicut area ad edificiū
t ideo aqua dū est i solo cedit solo ēt si sit aq̄ flu
ens: q̄ de stagno nō ē dubiu. l. rutilia polla. ff.
d. ꝑbē. emp. t sic iseriora supiorib⁹ dominant.
Rurſus. Super isto. §. pōt ponit casus
huius. §. sensus nō mutat: t ideo in principio
sic pone casu. Si secūdus vasallus accipiat i
uestiturā de feudo a primo vasallo cū eius icre
mento: t aliqd accidit huic feudo viuēte primo
vasallo totū icremētu est ipsius vasalli secūdi.
Si nō post mortē primi vasalli decedentis sine
liberis: t sic aperientis feudū dño tunc totum
incremētu spectat ad dñm. vt in scđo rñso hui⁹
§. Sed nunq̄ nocebit dño cōuentio facta p p
mum vasallū qui acceperat feudū nihil dicto d
incremento cū scđo vasallo. s. q̄ omne incremē
tu spectet ad h̄m vasallū. Eideſ q̄ non: q̄ pri
mas vasallus dī dare in feudū scđo vasallo eis

Conclusionem. De iure. ii. virus socius in alterū nihil potest: ideo discordantibus aīs socio p̄z venit ad armā. fī de ser. yr. pre. l. in re cōi huic anxietati mediri iudicem op̄z. fī. d̄ yſū
fr. l. equissimum. fī de con. emp. 7 sic inferiora superi. dominantur.

dem pactis et conditionibus quibus habuit: ut. i.
de l. cor. c. i. §. si. et i o hec positio casus non vir
bona. Non potest facere deteriorem conditionem
domini: ut. i. de inuesti. de re alie. facta. c. i. §. si non
et sic vir probet habeat locum distinctio. s. §. pxi. si quis
de manso. ubi non indistincte omne incrementum
spectat ad vasallum. Potest ergo ponit casus homin
mo in principio buius. §. hoc modo. Si aliquis. s.
primus vasallus acceperit inuestituram cum omni
incremento: tunc omne incrementum accedens vi
uente domino vel ecomortuo spectat ad vasallum. Si
non post mortem patris vasallus qui inuestiuit eum aliquid
accedit: tunc spectat ad dominum ut in scdō riso hu
ius. §. ut dixi. s. cum primā casus positione. Er
go a contrario sensu si accessit incrementum viuente
patre vasallo spectaret illud ad eum vasallum. Pe
decet. Vel dic eum haec de bello. Facta inuestitura
cum incremento pertinet in incremento. Ad vasallum

Cui incremento per unum incrementum ad vasallum non ad dominum resoluto vero iure datoris resolutum ius acceptoris cum omni incremento. b.d. **L**asus marchiorum:comes: vel baro militum iustiuit de quodam castro cum omni incremento: incrementum postea accrescit: queritur ad quem pertinet. **E**t rindeatur quod ad vasallum. **S**pone miles accepit feudum: et illud alii accesserunt: moris miles quod alii accessit sine beneficiis.

t sic apertū est dño feudū. nunqđ resoluteſ ius
acceptioris & redibit ad dñm: certe ſic & cū om-
ni icremēto: r. b. d. Ia. de bel. Ibi viuēte eo. ſ.
maxime. Ia. d bel. Sine h̄de. i. ſine filio. Mo.
b duo. Primo q̄ vasallus q̄ accepit feudū cuꝝ
pcō icremēti pōt alteri ſub fili pacto iſeudare &
ſic tale pactū ē reale. Et no. q̄ potētie: & licētie
trāſeuīt ad ſuccesſorē eū rei coherēt vt b. Quid
de phibitiōibus dic vt no. ſſ. de alie. iudi. mu.

f C Respondeo
non. Et si cōces-
ſuꝝ eſt alicui vis
etigendi pedagi
uꝝ per ſuperiorē
an iſte poſit aliꝝ
concedere illud
urequifito dño.
Bar. in. l. in diez
ſſ. de aqua plu.

cā scā. l. iij. §. opus z. l. si. ff. de no. op. nū. et vid
st. de euic. l. si rē quā. z. ff. de öhé. emp. l. fin. §.
vl. q̄ sunt ð. Et. ff. de v. ob. l. si sub vna. §. si q̄s
viā p̄ accur. dicit dy. q̄ electiōes et arbitria nō
trāseūt in successorē tanq̄ officia s̄tāq̄ appen
dissē obligationū ðctaz. Scđo no. q̄ resolu
to iure ifeudator] resoluit feudū: et reuertit ad
pprietatē cū suis 2modis acq̄sitis: et ē rō quia
mā erat sic ordiata nälr. i. ex nä ðctus^e. Bone
ergo quidā dedit mīhi vſufructū ire sua: dein/
de cōmisit maleficiū ap̄ q̄d p̄cavatua ē vel in

metallū dānatus: nunqđ per hoc pđo vſuſructū. Rñdeo nō f. t ē ratio qz ius qđ babeo non dependeta iure suo. ar. ff. de do. inter virum et vxo. l. sed z ft mors. z. ff. ñ pig. l. si ſuperatus. Qđ aut̄ dř resolute iure zc. intelligit in eo iure qđ h̄ dependentiā ſuccesſiū nō in eo qđ pmo inſtati est pfectū. vt. ff. de pig. l. lex vectigali. ff. loca. si qs domum. §. hic z. l. ſi fundus. ar. ff. ñ dona. l. poſt zctū. C. de don. inter vi. z vx. l. do- naſiōes. ff. ñ admi. tu. l. cyrographis. §. i. ñ le- j. l. peto. §. prediū. ff. de don. iter vi. z vx. l. ſi ſi- mors. in prin. Sup hoc vide oio bar. in. l. fin- aut̄. ff. de aq̄. plu. ar. qs leges hincinde adaptā- bis z vide qđ vīca. j. ñ ptrouer. iter vasal. z ali- z de bñ. in. c. i. i. fi. S̄ oppono z v̄ p̄ iſtud no- abile ſit falsuz. Nam ſi primus feudatarius al- teri infeudat nulluz ius ei remanet: vt no. ff. cō- no. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculū. Sicut di- cimus p̄ ille qui habet vtile cedēdo vtilem to- um transſert vt not. ff. ad trebelli. l. ex aſſe. z. j. s di. marchio comes. c. i. §. valuaſores. Sicut